

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

OPLICHTING

Rede uitgesproken door de Heer Ernest ELY, Advokaat-generaal bij het Hof van Beroep te Gent,
op de plechtige openingszitting van het Hof op 1 september 1961.

Onder de vele misdrijven die door ons Strafwetboek worden bepaald, zijn er enkele waarvan men, bij de aanvang van een gerechtelijk jaar kan voorzegggen, zonder gevaar voor vergissing, dat zij zich niet zullen voordoen. Aldus bijvoorbeeld, de namaking van gouden of zilveren munten die in België wettelijke koers hebben (artikelen 160 e.v.) ! Veel talrijker zijn echter deze waarvan men zonder twijfel mag verwachten dat zij opnieuw en veelvuldig zullen voorkomen. Ik denk hier vandaag speciaal aan *de oplichting* (artikel 96).

* * *

Er bestaan verschillende handelingen die de geordende samenleving bedreigen en benadelen, bijzonder in het vermogen van haar leden. De oplichting onderscheidt zich onder hen door haar verscheidenheid in vorm, door de eigenschappen die haar dader kenmerken, door de moeilijkheid die de wetgevende en de rechterlijke macht ondervinden om haar te beteugelen.

Van al de misdrijven voorzien en beteugeld door ons modern strafrecht, schrijft een Frans auteur (1), is er een waarvan de studie bijzonder leerrijk is en dat is de oplichting. Dit wanbedrijf is zeer verspreid en neemt zodanig veel verschillende vormen aan dat het dikwijls moeilijk wordt het te herkennen. Wordt het ook niet gepleegd door individuen van alle slag en stand, van de arme drommel die van geen hout pijlen weet te maken en die onder een valse hoedanigheid enkele centen opstrijkt om 's anderendaags weer eten te kunnen kopen, tot de oprichters van grote schijn-ondernemingen die met verbluffende maar geslepen drogmiddelen bij miljoenen het spaargeld van duizenden werklieden afschuimen.

Een ander rechtschrijver (2) wees er zeer gevat op, hoe in de praktijk, de rechtspraak op gebied van op-

lichting, in alle tijden een beeld weergeeft van de maatschappij.

« Un échantillonnage complet et souvent pittoresque de la société » schrijft hij, « comme le reflet, dans un miroir, à la vérité un peu particulier, de toutes les grandes tendances de notre époque ». « Les poursuites, » zo gaat hij verder, « outre les vieux procédés classiques, révèlent l'usage que font immédiatement les délinquants des modes, des tendances, des travers de leurs concitoyens et le catalogue de la jurisprudence est aussi celui de l'actualité ». Hij haalt aan : de grote financiële cracks, de gevallen van zwarte markt operaties, van pakjes voor krijgsgevangenen, van pensioenen, van maatschappelijke zekerheid. En hij besluit, aan de hand van statistische gegevens, dat « la délinquance d'astuce, dont l'escroquerie est le type achevé, a pris de nos jours, par rapport à la délinquance de violence, une ampleur considérable ».

De wellicht enige Belgische auteur die een volledige studie heeft gewijd aan de oplichting, beschouwt haar als een typisch modern misdrijf. Ook volgens hem toont het aan hoe in geciviliseerde streken *het sluwe bedrogsdelict* in een zekere mate de plaats van de brutale criminaliteit heeft ingenomen. De uitbreiding van handel en nijverheid, het ontstaan van grote steden met een relatief anonymaat, schijnen verband te vertonen met dit delict (3). De verscheidenheid van de vormen, waaronder de oplichting zich voordoet, blijkt bijna onbeperkt. Dagelijks ontstaan ten andere nieuwe uitingen van dit misdrijf, daar deze vernieuwingen en aanpassingen, die zelfs voorzichtigen verrassen moeten, als een waarborg van succes kunnen gelden (4).

Het eigenaardige van dit wanbedrijf ligt nog in de nauwe samenwerking tussen de dader en het slachtoffer. Beiden treden handelend op, de ene bewust, de andere weliswaar buiten zijn echte weten. De eerste beïnvloedt de wil van de tweede; doch de materialiteit

van het delict ontstaat uit hun gezamenlijk en gemeenschappelijk handelen. Het slachtoffer wordt aldus in zekere zin aangerand in zijn geldelijk vermogen en in zijn geestes- en wilsvermogen.

Een eminent rechtsgeleerde noemde de oplichting een soort juridisch delict (5).

* * *

Een greep uit de uitspraken van één kamer van uw Hof, gedurende één trimester van het voorbije jaar, gaf volgende vier belangrijke oplichtingen.

1. Oplichting, door middel van een ingebeeld erfenis : van een som van 1.160.000 fr.;

2. Oplichting, door de belofte het eerherstel te bewerkstelligen : van een som van 150.000 fr., waarvoor het slachtoffer zijn onroerend goed en beurswaarden verkocht;

3. Oplichting, door niet bestaand krediet op een bank : van een som van 76.000 fr.; het was de vierde veroordeling van die verdachte wegens oplichting;

4. Oplichting door middel van omhalingslijsten voor goede werken : van een reeks bijdragen; dit werd de tiende veroordeling van verdachte wegens oplichting.

De daders waren in de vier gevallen vrouwen. In de criminele statistiek verschijnen de vrouwen nochtans minder talrijk dan de mannen.

* * *

De laatste jaren brachten weer geheel nieuwe gevallen aan, uit geheel andere middens, in voorheen onbekende omstandigheden en onvoorziene voorwaarden.

De apotheker, die op voorschriftenbriefjes, bestemd voor de ziekenkassen geprefabriceerde geneesmiddelen heeft voorgesteld als zijnde geneesmiddelen afgeleverd volgens magistraal recept en bereidingshonoraria heeft ontvangen voor deze geprefabriceerde geneesmiddelen (6).

De geneesheer die bij de Maatschappelijke Zekerheid staten van ereloon indient, een hoger aantal onderzoeken behelzende dan werkelijk verricht, en uit dien hoofde sommen int waarop hij geen recht heeft (7).

In de jaren 1957-58 werden de heer Minister van Justitie en Minister van Economische Zaken overstelpt met vragen van leden van de Kamer der Volksvertegenwoordigers en van de Senaat, over bedrieglijke handelingen die in alle streken van het land slachtoffers maakten bij de vleet (8). Luisteren wij naar een dezer stemmen, die rechtstreeks opklinkt uit het volk en op pathetische wijze hulp afsmeekt voor zijn ontreding (9) :

« Er hebben mij opnieuw klachten van bedrogen personen bereikt sedert ik U een parlementaire vraag heb gesteld, in zake het misbruik van vertrouwen bij sommige verkopers van breimachines, wat betreft de overdreven aankooprijzen van de soms reeds beschadigde machines en het aan de verkoop verbonden aannemingscontract. Die mensen kunnen zich niet verdedigen. Ongetwijfeld zult U tegenwerpen dat zij klacht kunnen indienen bij het Parket, uit hoofde van oplichterij; de verkopers zijn echter zo behendig dat zij op het nippertje aan bepaalde gerechtelijke vervolging ontsnappen. De benadeelde personen kunnen overigens een burgerrechtelijke vervolging instellen; daar die contracten echter gesloten worden door weinig geleerde en onbemiddelde personen, schrikken die mensen terug voor een kostelijke en voor hen ingewikkelde vordering. Kunt U, in Godsnaam, werkelijk niets aanvangen om gedaan te maken met dat

oneerlijk en wederrechtelijk gedoe, waardoor dikwijls de meest misdeelde mensen uit onze samenleving worden getroffen ? Kan het parket de studie niet bespoedigen van de ingedijende klachten ? Kan men niet ormeedogend optreden tegen dat bedrog ? »

Het betrof de oplichting onder de verleiding van « een goede bijverdienste - huisarbeid ». Een breimachine wordt verkocht, veelal aan zieken en gebreklijken, met belofte dat er zal gezorgd worden voor bestellingen om breigoederen te vervaardigen; een voorschot wordt betaald, maar er komt geen toestel noch grondstof, ofwel een onbruikbaar toestel of onuitvoerbaar werk, waarna al dadelijk de maandelijkse afkortingen ter inning aangeboden worden.

Hetzelfde systeem werd ook toegepast met weefgetouwen, naai- of hermaasmachines, die dan weer vervangen zijn geworden door juwelenkistjes, waarbij een waarborg geëist wordt voor de levering van de nodige materialen, enz.

Meer intellectuele arbeiders spant men de strik : « personen die over wat vrije tijd beschikken na hun dagtaak, kunnen gemakkelijk X fr. per uur verdienen ! ». Hier gaat het over schrijfwerk; een voorschot moet gestort worden en... een bepaalde duplicator gekocht, tegen een prijs die later vier of vijfmaal de werkelijke waarde blijkt te overtreffen.

Stippen we nu reeds terloops aan, tegenover al deze typisch sociale plagen, hoe voormelde parlementaire vraag een bepaalde zwakheid in de wet en de vervolging laat aanvoelen. De verkopers beriepen zich op een wederkerige overeenkomst door de partijen gesloten en ondertekend, en verdedigden zich met het burgerlijk recht. Langzaam, moeizaam, twee jaar later pas, hebben de eerste correctionele vonnissen dit bedrog als misdrijf gebrandmerkt, in een motivering gesteld binnen de termen van artikel 496 van het Strafwetboek. Meerdere gevallen werden pas zeer onlangs beslecht of zijn nog aanhangig.

* * *

De oplichter is, onder de misdadigers, een type op zichzelf. Hij vertoont karaktertrekken die hem eigen zijn en die hem een zekere persoonlijkheid verlenen, dewelke onder bepaalde oogpunten wezenlijk verschilt van zijn soortgelijken.

Men ontmoet praktisch geen oplichtingen gepleegd door strafrechtelijk minderjarigen.

Opzoekingen hebben er op gewezen dat het intellectueel peil van de oplichter gemiddeld betrekkelijk hoog ligt (10).

Een gewezen lid vande Sûreté Nationale verhaalt :

« personnellement j'ai dû plusieurs fois me faire violence pour ne pas manifester, trop apparemment, une sorte d'admiration à l'égard d'escrocs dont la psychologie, l'astuce et l'ingéniosité auraient certainement fait merveille, si elles s'étaient manifestées à des fins bienfaitrices » (11).

Hij vertelt o.m. over een man die met een behendige publiciteit verzekerde het geslacht van het verwachte kind te kunnen bepalen, zonder aanraking, dank zij een tovergeheim; die op zijn lijst het tegenovergesteld geslacht inschreef van dat welk hij voorspelde, om de gebeurlijke klagers hun vergissing te bewijzen; wanneer zijn voorspelling juist uitviel, kwamen immers geen klachten en moest de lijst niet vertoond worden. Uiteindelijk werd hij toch veroordeeld, doch voorwaardelijk.

« Une condamnation intervint », schrijft hij, « elle fut mitigée par l'application du sursis. Il se retira ainsi des affaires, après fortune faite ! ».

Er bestaan onder hen ook psychopaten.

Dr. Auguste Ley besluit in dit verband zijn bevin-
dingen als volgt: « En résumé, on peut constater que
l'étude de l'escroc tel qu'on le trouve dans les prisons,
est intéressante au point de vue anthropologique et
psychologique, mais qu'elle comporte aussi quelques
cas qui ressortent à la clinique psychiatrique. Les
tares psychopathiques héréditaires et personnelles, les
stigmates dégénératifs, se retrouvent chez ces sujets
à peu près dans les proportions relevées chez la
plupart des délinquants et conditionnent, chez l'escroc
de métier et récidiviste, le fonds de débilité morale qui
le caractérise » (12).

Een Franse dokter maakte een uitgebreide studie
van de persoon van de dader. Volgens deze (13) komen
er oplichters uit alle middens, maar toch bij voorkeur
uit stadsmiddens. Nu eens onder hen die geen beroep
hebben kunnen vinden, dan weer onder degenen die
integendeel zeer goed schenen door te breken. Gewoon-
lijk tussen de leeftijd van 20 tot 30 jaar. Meestal na
een sociale mislukking, veroorzaakt door onstandvas-
tigheid. In zijn bedriegerijen zal de oplichter zijn
opgedane ervaringen gebruiken en compensatie zoeken
voor zijn physische, psychische, sociale minderwaardig-
heid. Vandaar het gestereotypeerde van zijn handel-
ingen: steeds hetzelfde in dezelfde middens. Wanneer
de eerste oplichting gepleegd wordt rond de leeftijd
van 40 jaar, gaat zij meestal uit van een gevestigde
persoon die van de rechte weg is afgeleden. Het is
de man die altijd eerlijk gewerkt heeft, maar aan
spel, vrouwen of drank verslaafd is geraakt. Om zijn
steeds hoger oplopende schulden te dekken begaat hij
een eerste oplichting en na deze volgen er vlug andere
en weldra een hele reeks. Ontstaat de eerste oplichting
op meer gevorderde leeftijd, dan is zij waarschijnlijk
van pathologische oorsprong en aan de ouderdom toe
te schrijven.

De oplichter, vooral de gewoonte-oplichter, wordt
gekenmerkt door zijn oppervlakkigheid en nog meer
door zijn onstandvastigheid. Hij is zeer veranderlijk, in
zijn affectiviteit als in zijn activiteit. Hij verandert
voortdurend van beroep en van verblijf, onderneemt
alles maar voleindigt niets. Natuurlijkerwijze is hij tot
mislukkingen gedoemd, des te meer daar hij eerder lui
is en nooit volhardt. In hem streven ijdelheid en zucht
naar onmiddellijk genot van wat hij begeert. Hij is
een amoreel mens, met vroeg ontluikende perverse
neigingen. Vandaar dat hij geen oprecht berouw
kent (14).

Vandaar ook dat de oplichter bijna uit essentie een
recidivist is. De psychologie van de oplichter is bijna
dezelfde als deze van om het even welke gewoonte-
misdadiger. Het grootste verschil ligt in zijn uit-
gesproken neiging tot mythomanie en zijn opgaan in
zichzelf (15).

* * *

In de volkstaal weet iedereen ongeveer wat door
oplichting of aftroggelarij wordt verstaan.

Taalkundig betekent het: zich door list allerlei
zaken toeëigenen; iemand bedrieglijk beetnemen; door
valse voorspiegelingen en bedrog geld en goed afhan-
dig maken (16); op behendige en bedrieglijke wijze,
door slinkse streken van iemand verkrijgen (17).

Om als misdrijf te kunnen bestreden worden is het
vereist (hoofdst. I, S.W.B. tit. II, Grondwet), dat de
antisociale gedraging door de wet wordt omschreven
en met straffen bedreigd.

De *wettelijke bepaling* van de oplichting is in de
loop der tijden een lastige en netelige taak geweest.

Zij was het in de eerste plaats omdat haar oudste
bron, het Romeins recht, de rechter vrijliet alle bedrog
dat hij vaststelde te bestraffen en omdat de er op
volgende Franse rechtspraak dezelfde gebruiken hul-
digde (18).

De eerste definitie, van kracht in onze streken,
werd gegeven door de *Wet van 19-22 juli 1791*, in titel
II, artikel 35: « Ceux qui par dol, ou à l'aide de faux
noms ou de fausses entreprises ou d'un crédit imagi-
naire, ou d'espérances et de craintes chimériques,
auraient abusé de la crédulité de quelques personnes
et escroqué la totalité ou partie de leurs fortunes,
seront poursuivis devant les tribunaux du district, et
si l'escroquerie est prouvée, le tribunal du district,
après avoir prononcé les restitutions et dommages et
intérêts, est autorisé à condamner par voie de police
correctionnelle, à une amende qui ne pourra excéder
5.000 livres, et à un emprisonnement qui ne pourra
excéder 2 ans... En cas de récidive, la peine sera
double. Tous les jugements de condamnation à la
suite des délits mentionnés au présent article, seront
imprimés et affichés. »

Deze wet gaf aan de rechter de mogelijkheid het
bedrog strafrechtelijk te beteugelen, voorzag de her-
haling — kenmerkend verschijnsel van de oplichting —
en waarschuwde het publiek.

Een wet van 7-9 frimaire jaar II droeg het wan-
bedrijf over aan de bevoegdheid van de correctionele
rechtbanken.

Tegen deze wettekst kwam verzet. De ontwerpers
van een nieuwe definitie hielden voor dat burgerlijke
processen ontaarden in strafgedingen om aan de
klager het getuigenbewijs te bezorgen en dat de vals-
heid in geschrift verdoken werd achter een enkel-
voudige oplichting, wat de schuldige ten goede kwam
ten nadele van de openbare orde. Het woord « dol »
moest uit de tekst verdwijnen (19).

Déze kritiek hield geen steek. Bedrog kan steeds
door alle middelen van recht bewezen worden. Vals-
heid in geschrift en oplichting zijn wel onderscheiden
misdrijven (20). Toch werden de woorden « par dol »
geschrapt en vervangen door « manoeuvres fraudu-
leuses » (21).

De voortaan wettelijk strafbare middelen bezitten
samen niet de draagwijdte meer van dit ene « le dol ».

Zo ontstond bij de wet van 12 februari 1810 artikel
405 van de Code Pénal dat in Frankrijk, België en
Nederland van kracht zou zijn:

« Quiconque, soit en faisant usage de faux noms
ou de fausses qualités, soit en employant des manoeu-
vres frauduleuses pour persuader l'existence de faus-
ses entreprises, d'un pouvoir ou d'un crédit imaginaire
ou pour faire naître l'espérance ou la crainte d'un
succès, d'un accident ou de tout autre événement
chimérique, se sera fait remettre ou délivrer des
fonds, des meubles ou des obligations, dispositions,
billets, promesses, quittances ou décharges, et aura,
par un de ces moyens, escroqué ou tenté d'escroquer
la totalité ou partie de la fortune d'autrui, sera puni,
etc... »

De Nederlandse tekst, in Holland van kracht ge-
bleven tot op 1 september 1886 (22), luidde:

« Al wie, hetzij met gebruikmaking van valse namen
of valse kwaliteiten, hetzij met zich van bedrieglijke
middelen te bedienen, om het bestaan van valse onder-
nemingen, van een niet bestaand vermogen of krediet,
te doen geloven, of om de hoop of vrees te verwekken
ten aanzien van enige uitslag van zaken, van enig
toeval of andere hersenschimmige gebeurtenis, zich
geld, losse goederen of verbintenissen, beschikkin-
gen, papieren van geldwaarde, toezeggingen, kwijtin-

gen of bevrijdingen zal hebben doen afgeven of ter hand stellen, en langs een dezer wegen, zich bedrieglijk van eens anders bezittingen, in het geheel of ten dele, meester zal hebben gemaakt of getracht zal hebben meester te maken, zal... enz.»

Deze logge tekst zal, gedurende de erop volgende jaren, in de drie landen op verschillende wijze beoordeeld, toegepast en herwerkt worden.

Overal zal men zich beklemd voelen door zijn nauwsluitend kader en, genoopt door de noodwendigheden van de werkelijkheid, zullen rechtsleer en rechtspraak, een steeds ruimere interpretatie zoeken, wat op zijn minst eerder ongewoon is in Strafrecht (23).

* * *

In *Frankrijk* werd de tekst, artikel 405 van de Code Pénal, behouden, buiten enkele wijzigingen hier voorlopig van ondergeschikt belang (24).

Tot het bestaan van het wanbedrijf is wettelijk vereist (25):

- 1) bedrieglijk opzet;
- 2) afgifte of aflevering van fondsen, meubelen, verbintenissen, beschikkingen, beloften, kwijtschriften of ontlastingen;
- 3) door de bedrogene;
- 4) door middel van: a) gebruik van een valse naam of een valse hoedanigheid; of b) aanwenden van bedrieglijke handelingen; — bedrieglijke handelingen d'e hebben doen geloven aan valse ondernemingen, aan een ingebeelde macht of een ingebeeld krediet, of die hebben doen ontstaan hoop of vrees voor een goede uitslag, een ongeval of enige andere hersenschimmige gebeurtenis (26);
- 5) toeëigening van de afgegeven voorwerpen (27).

Deze menigvuldige, gelijktijdig vereiste voorwaarden, werden in de wet ingevoerd om de vervolging te beperken (28).

Iedere voorwaarde zal echter bij de toepassing in de praktijk zo breed mogelijk worden opgevat (29).

* * *

Uitweiden over de betekenis van valse naam (30) en valse hoedanigheid (31), loont hier de moeite niet.

Vermelden we enkel dat handelaar zijn als een hoedanigheid wordt beschouwd (32), maar zich valselijk eigenaar noemen slechts als een leugen wordt aangezien, (althans volgens het Franse Hof van Cassatie, in strijd met de Hoven van Beroep) (33), wat vanzelfsprekend tot kritiek leidt (34). Daarentegen wordt de valse rechtsbekwaamheid geweerd, niet zo zeer door de terminologie van artikel 405, dan wel door de bepalingen van de Code Civil op de bekwaamheid (35).

Over de term: bedrieglijke handelingen (manoeuvres frauduleuses) integendeel, kunnen we geen volledig overzicht nemen, omdat het ons veel te ver zou brengen.

Rechtsleer en rechtspraak hebben er onder begrepen: leugenachtige beweringen, versterkt en veruiterlijkt door tastbare daden of feiten (36), zoals valse stukken (37), medewerking van derden (38), bepaalde mise en scène (39), schijncontracten (40), reclames (41) enz...

Onthouden of verzwijgen volstaat echter niet (42).

Een enkele beweging maken soms wel (43).

De leugen alleen, is niet afdoende (44); beloften evenmin (45).

Een auteur, maar wij menen dat hij alleen staat, heeft de leugens die met elkander tot een geheel samenhangen, als een «manoeuvre frauduleuse» willen doen aanvaarden (46).

De gebeurtenissen, waarop die bedrieglijke handelingen moeten gericht geweest zijn, zijn op hun beurt zo breed mogelijk te nemen (47). Zelfs een proces wordt als een ongeluk gerekend (48).

Even breed is men ten overstaan van het voorwerp van een oplichting. Komt in aanmerking: iedere zaak die deel uitmaakt van een anders vermogen, ook als louter morele waarde (49); echter, niet de dienstprestatie (50). Men is zelfs zo ver gegaan onder de uitdrukking «meubles» ook «immeubles» te begrijpen (51), omdat men die leemte heeft pogen aan te vullen (52).

Verder, iedere daad die rechtsgevolgen schept, bv. zelfs een in rechte afgelegde verklaring (53).

De nietigheid van een aangegane verbintenis is niet noodzakelijk een grond van strafuitsluiting (54).

Evenmin het feit dat de bedrogene zelf een onwettig voordeel zou hebben nagestreefd (55).

Het is ook voldoende dat een verbintenis werd aangegane in nadeliger voorwaarden, bvb. tegen hogere prijs (56).

De mogelijkheid tot benadeling volstaat (57), ja zelfs, de niet-vrij gewilde afgifte, bij afwezigheid van schade (58). De dader moet niet eens gehandeld hebben *animo lucri faciendi* (59) en de teruggave van de opgelichte zaak belet niet dat het wanbedrijf blijft bestaan (60).

* * *

Niettegenstaande deze uitbreidende verklaring van de tekst, is de ontevredenheid over de doelmatigheid van de wet vrij groot.

De meeste termen worden als te onduidelijk aanzien (61) en veel te eng (62). Vooral het beperkende begrip «manoeuvre frauduleuse» komt voor als de grote belemmering voor een doelmatige bescherming van de maatschappij (63).

«L'impunité est la récompense assurée de l'escroc assez ingénieux pour inventer un procédé de tromperie ne rentrant dans aucun de ceux qui ont été limitativement énumérés», zo luidt het oordeel van Garraud (64). En, gaat hij verder: «Tous ceux qui suivent le mouvement du palais savent à quelles tortures il faut soumettre l'article 405 pour faire rentrer certaines escroqueries, souvent mêmes les plus graves, les plus dangereuses, celles qu'il faut punir à tout prix, dans des dispositions qui sont précisément limitatives» (65).

Deze houding van de rechtspraak wordt door de rechtsleer wel eens verschillende beoordeeld (66).

«Il n'est pas douteux, schrijft Dalloz, que notre domaine appelle bien des réformes législatives et prétendre atténuer avec le texte clef qu'est l'article 405, aussi bien l'exercice frauduleux de la médecine que l'escroquerie à la Sécurité sociale ou les multiples formes modernes revêtues par l'escroquerie financière, c'est par avance forcer le contenu du texte, peut être même le torturer au point de déformer son esprit originaire» (67).

* * *

De rechtsfilosofische ondergrond van die wettelijke bepaling en wettelijke beperking, ligt in het onderscheid dat zou bestaan tussen wat de naam draagt van «dol civil» en van «dol criminel» (68).

In het bedrog, van burgerlijke aard, zou de dader middelen aanwenden waartegen iedereen zich gemakkelijk kan verdedigen en waarmee de dader voordeel zoekt zonder een ander te schaden. In het strafrechtelijke

lijk bedrog worden sterkere manoeuvres gebruikt, met het doel een ander te benadelen ⁽⁶⁹⁾.

Het onderscheid tussen die twee begrippen is altijd zeer duister gebleven ⁽⁷⁰⁾.

De theoretici van het recht zijn er niet in geslaagd een aanvaardbare definitie of een overtuigende uitleg te verstreken. Hun stelsel leidt tot woordenspel en eenzijdige appreciaties ⁽⁷¹⁾.

Een auteur merkt terecht op dat het begrip « dolus » door artikel 1116 van het burgerlijk wetboek bepaald wordt en dat het burgerlijk wetboek zich op dezelfde wijze uitdrukt om de gronden van bedrog aan te duiden als het strafwetboek om de middelen tot oplichting aan te duiden. Voor dezelfde bedrieglijke handeling, loopt de dader bij artikel 1116 een burgerlijke sanctie op, bij artikel 405 een straf. Welnu, ditzelfde begrip kan volgens hem geen twee verschillende betekenissen hebben. Het voornaamste dat beide scheidt is ten slotte hun historische oorsprong ⁽⁷²⁾.

De rechtbanken hebben, na 1791, vruchteloos getracht een grens te trekken. Daaruit is gevolgd dat vele schurken vrijuit zijn gegaan ⁽⁷³⁾.

« En fait », merkte Dalloz op, l'escroquerie, dol pénal, n'est qu'un dol civil, rendu punissable par certaines circonstances aggravantes. Il doit dépasser le cadre des sanctions civiles et la jurisprudence a tendance à étendre son domaine, ce qui rend parfois malaisée toute distinction » ⁽⁷⁴⁾.

In zijn merkwaardige studie schreef prof. Planiol, « Personne que je sache n'a jamais déterminé la ligne de séparation entre le dol civil et le dol criminel. Leur frontière est restée enveloppée de brouillards. Il est bien clair que la loi pénale peut restreindre ses incriminations autant qu'elle le veut et par suite certains cas de dol peuvent échapper à la peine. Ce que nous demandons, c'est qu'on nous explique pourquoi, en présence de personnes également responsables, ayant commis avec intention des actes illicites, la loi pénale frappe les uns et épargne les autres » ⁽⁷⁵⁾.

« Puisque le dol est le moyen employé par l'escroc pour s'approprier le bien d'autrui, nous devrions observer une concordance parfaite entre la loi civile et la loi pénale » ⁽⁷⁶⁾. « Il n'est pas bon que la loi tolère certains actes, quand elle en punit d'autres dont le but et l'immoralité sont identiques » ⁽⁷⁷⁾.

Na 70 jaar ongeveer, staat deze studie nog steeds in hoog aanzien. Door haar heldere visie, haar klare logica, haar rechtstreekse inslag. Helaas ook in zekere zin, door haar actualiteit, want zij vond weinig of geen weerklink in de wet zelf.

* * *

Zoals Planiol zei, kan de wetgever altijd, gewild, een middel tot bedrog van straf vrij laten.

Van zulke straffeloosheid genieten de leugens.

Vooreerst als mondeling bedrog: de enkele leugen.

« Ceux qui ont l'art de duper les gens par la parole échappent aux sévérités de la loi » ⁽⁷⁸⁾. Toch niet volkomen. Want, reeds in de wet is de valse naam of de valse hoedanigheid onder de vorm van louter leugen, voldoende. Verder wordt aangenomen dat de hoedanigheid van degene van wie de leugen uitgaat, aan deze laatste het kenmerk van een bedrieglijke handeling kan geven ⁽⁷⁹⁾.

Deze strakke houding heeft wellicht veel sluwe bedriegers voldaan, veel benadeelden gemaakt, maar in elk geval weinig rechtsboefenaars bevredigd.

Welke onderzoekersrechter, welke voorzitter van een correctionele kamer, welk officier van gerechtelijke

politie heeft niet ontelbare malen bij het aanhoren van de klager, als enige telkens weerkerende verklaring gehoord: mijnheer, hij kon het toch zo goed zeggen...

De oplichter is gewoonlijk van nature uit een zeer goed spreker, of ten minste een veelspreker ⁽⁸⁰⁾.

In zijn bekwaamheid of geschiktheid om met het woord en de manier van voordragen indruk te maken, te beïnvloeden, effect te bereiken, benadert hij sterk het type van de overtuiger, de man die iemand overreden kan, in algemene zin.

Tijdens studiedagen, ingericht door het Institut de Sociologie Solvay werd dit type van « l'homme persuasif » beschreven. « Un physique agréable, la voix, le geste, le regard, tout concourt à séduire d'abord, à persuader ensuite... Il a le pouvoir d'évoquer des images qui frappent l'imagination; il est passionné, animé d'une conviction profonde, à l'abri du doute et de l'hésitation. Il est généreux, mais sans scrupules, actif et dominateur; enfin et surtout, il possède une connaissance intuitive et empirique de la psychologie individuelle et collective » ⁽⁸¹⁾. Het kan moeilijk geloofwaardig worden dat het oplichterstype nauw verwant is aan dit algemeen persuasief type.

De overredingskracht komt bijzonder tot uiting in het mechanisme koop-verkoop. De behendige verkoper weet de koper te beïnvloeden om van hem een hogere prijs te bedingen of, wanneer de prijs getekend staat, hem een duurdere waar aan te bevelen. Hij kan bij de tegenpartij verlangens, begeerten naar, ja zelfs behoefte aan bepaalde voorwerpen scheppen, wat in zekere mate gunstig maar, buiten zekere perken, ook nadelig en noodlottig kan uitdraaien voor de koper ⁽⁸²⁾. Is op dit terrein, waar de oplichter zich bij voorkeur beweegt, weer geen grote gelijkenis te bespeuren?

* * *

De absolute uitsluiting van het leugen-middel uit de strafbepaling, heeft haar historische oorsprong en wortelt in dezelfde opvattingen over de maatschappij, zoals gans het artikel, uit een tijd die geëvolueerd is en deels voorbijgestreefd werd.

Onder de wet van 1791 moesten volgens het Frans Hof van Cassatie de gepleegde feiten van zulke aard zijn dat ze de gewone voorzichtigheid van een doorsnee-mens konden verschalken, de voorzichtigheid die in handelszaken geboden is. Later is men tot het inzicht gekomen dat de minst doordachte personen het meest de bescherming van de wet nodig hebben. Het criterium is geworden: dat bedrieglijke handelingsonder toepassing van de wet vallen zodra het vaststaat dat zij het slachtoffer bedrogen hebben, omdat daardoor bewezen wordt dat zij van die aard waren dat ze die persoon konden misleiden ⁽⁸³⁾. De onwetendheid of de onvoorzichtigheid van de bedrogene is geen voldoende criterium ⁽⁸⁴⁾; evenmin de grotere of kleinere behendigheid van de dader ⁽⁸⁵⁾.

Dezelfde bevinding heeft zich, in de evolutie van de tijd en van de opvatting over het sociaal karakter van het strafrecht, doen gelden ten overstaan van de leugen in geschriften, meer bepaald en bij uitstek in de publiciteit langs de pers. « Cette publicité commerciale intensive, qui seule avait trompé, constitue-t-elle à elle seule, à l'appui d'une fausse entreprise, la manœuvre frauduleuse visée par l'article 405 du Code Pénal ? » Dit is de vraag door Maurice Blondet gesteld in zijn vermaard geworden artikel « L'escroquerie à la publicité » ⁽⁸⁶⁾. De rechtspraak heeft er bevestigend

op geantwoord, enigszins wellicht onder de druk van de noodwendigheid ⁽⁸⁷⁾. Haar is verweten geworden dat zij ten onrechte de publiciteit losmaakt van de leugen, waarvan zij slechts de veruitwendiging is. « Si tel était le critère, » betoogt Blondet, « il est bien dépassé... La jurisprudence, en réalité, a glissé d'un critère juridique à un critère psychologique... C'est dans la psychologie des « petites gens » qu'il faut rechercher les éléments qui expliquent le succès, à peu près infaillible, de l'escroquerie « à la publicité » ⁽⁸⁸⁾. De publiciteit doet vertrouwen stellen in de leugen. De leugen gaat er gepaard met het verwekken van een schijn van waarachtigheid ⁽⁸⁹⁾.

Niet elke leugen, tot de eenvoudigste toe, moet daarom tot misdrijf aangerekend worden. Een overreden vrouwen verdient geen bescherming.

Dit is ook de regel in burgerlijk recht. De civilisten verwerpen de loutere gezegden en weerhouden alleen de stelligste verklaringen die voor zekerheid kunnen doorgaan ⁽⁹⁰⁾. Het aanprijzen van koopwaar, het ophemelen van de voordelen, het verbloemen van de nadelen, met nog zoveel woorden, maakt geen vernietigend bedrog uit, of slechts « un dol toléré ». Omdat in werkelijkheid niemand er inloopt, tenzij degene die zelf de fout begaat zich te laten beetnemen. De verantwoordelijkheid, de schuld van de bedrieger wordt bepaald naargelang de bedrogene al dan niet zelf in fout is ⁽⁹¹⁾.

« Il est faux, » leert Planiol, « que la loi pénale s'émeuve seulement des actes les plus immoraux et laisse au droit civil le soin de réprimer les dols bénins. La vérité c'est que la loi pénale fait un délit de toute atteinte au droit de propriété — zoals de oplichting — et abandonne au droit civil toute la matière des conventions » ⁽⁹²⁾.

Met Albert Chavanne besluiten we dit kies vraagstuk: « Le départ entre ce qui est permis et ce qui est défendu doit être aussi précis que possible. La liberté individuelle est à ce prix et cela justifie la maintien du principe de la légalité et des peines. Cela ne veut pourtant pas dire que les limites du permis et du défendu doivent être si complexes que cela fasse finalement l'affaire des délinquants. Si l'on veut que le Code Pénal ne soit pas la grande charte des criminels, il importe de simplifier la définition des infractions. C'est sans doute la morale qui se dégage de cette étude » ⁽⁹³⁾.

* * *

Intussen is de Franse wetgever ertoe verplicht geworden een bijzonder misdrijf te maken van een reeks leugens die geen « manoeuvre frauduleuse » zijn en die het maatschappelijk leven bedreigen ⁽⁹⁴⁾.

* * *

Voor ons land beschikken wij, in artikel 496 van het Strafwetboek, over een herziene en verbeterde uitgave van artikel 405 van de Code Pénal.

De redactie van dit artikel schijnt niet erg boeiend geweest te zijn. De bespreking van artikel 496 heeft in de wetgevende kamers geen opmerkingen uitgelokt. Het oorspronkelijk ontwerp werd door de kamercommissie gewijzigd, met de instemming van de Minister van Justitie. De senaat bracht aan die tekst slechts een vormverandering aan van ondergeschikt belang ⁽⁹⁵⁾. Achteraf heeft men ook vastgesteld dat de woorden « dispositions, billets, promesses » uit de oorspronkelijke tekst verdwenen zijn, zonder dat men weet waar ze gebleven zijn ⁽⁹⁶⁾.

Er blijven nog drie elementen vereist ⁽⁹⁷⁾:

- 1) bedrieglijk opzet: zich iets toeëigenen dat aan een ander toebehoort;
- 2) bepaalde middelen aanwenden om de zaak te doen afgeven;
- 3) de afgifte van het voorwerp.

De essentiële verschillen en verbeteringen, die bereikt werden, zijn:

— de afschaffing van de beperkende opsomming van de middelen tot oplichting, door toevoeging van een algemene uitdrukking (« of op een andere wijze van het vertrouwen of van de lichtgelovigheid misbruik te maken ») ⁽⁹⁸⁾;

— de opheffing van het vereiste zich de zaak toe te eigenen: de afgifte ervan alleen volstaat ⁽⁹⁹⁾.

Buiten dit staat de Belgische rechtsleer en rechtspraak tegenover dezelfde problemen.

* * *

Het moreel bestanddeel, ter zake het bijzonder opzet ⁽¹⁰⁰⁾, wordt beoordeeld van uit het standpunt van het vermogen van de dader, in tegenstelling met het materieel bestanddeel, dat gezien wordt van uit het standpunt van het slachtoffer ⁽¹⁰¹⁾. De dader moet nochtans niet noodzakelijk een persoonlijk voordeel nastreven ⁽¹⁰²⁾.

Het aannemen van een valse naam of valse hoedanigheid moet echter wel van de dader zelf uitgaan ⁽¹⁰³⁾.

Worden als valse hoedanigheid aangerekend: een titel, functie, verwantschap ⁽¹⁰⁴⁾; waaronder deze van werkgever en werknemer ⁽¹⁰⁵⁾, handelaar ⁽¹⁰⁶⁾, eigenaar ⁽¹⁰⁷⁾; niet: deze van burgerlijke bekwaamheid ⁽¹⁰⁸⁾.

De bedrieglijke handelingen moeten uitwendig zichtbaar, tastbaar zijn ⁽¹⁰⁹⁾.

Zij kunnen bestaan in geschriften ⁽¹¹⁰⁾, in schijncontracten ⁽¹¹¹⁾, in een geheel van feiten ⁽¹¹²⁾, in schijn-vennootschappen, ⁽¹¹³⁾ enz.

De leugen, zelfs geschreven maar klaarblijkelijk uitgaande van dezelfde persoon, is niet strafbaar ⁽¹¹⁴⁾. Tenzij, wanneer het geschrift in authentieke vorm wordt verleden ⁽¹¹⁵⁾ of naar wettelijke vormvereisten werd opgesteld ⁽¹¹⁶⁾.

De leugen is voldoende bij het aanwenden van valse namen of valse hoedanigheden ⁽¹¹⁷⁾.

Het doel waartoe de bedrieglijke handelingen moeten strekken, is, door gezegde tekstwijziging, bijna onberpikt ⁽¹¹⁸⁾.

Er werd nochtans beslist dat het accepteren van wissels geen strafbare bedrieglijke handeling uitmaakt, omdat zij niet kan strekken tot het doen geloven aan een ingebeeld krediet ⁽¹¹⁹⁾.

De bedrieglijke handelingen worden echter strafbaar zodra zij van zulke aard zijn dat ze de persoon bedriegen tegen wie zij gericht zijn ⁽¹²⁰⁾.

Alle soort zaken, van materiële of morele waarde, die tot het vermogen van iemand behoren, kunnen, rechtstreeks of onrechtstreeks, het voorwerp van een oplichting worden ⁽¹²¹⁾, met uitzondering van de onroerende goederen ⁽¹²²⁾.

Zij moeten aan de dader overgedragen worden; het volstaat niet dat hij ze in zijn bezit houdt ⁽¹²³⁾.

Zodra de zaak afgegeven is, is het wanbedrijf gepleegd ⁽¹²⁴⁾.

De afgifte moet geschieden ten nadele van iemand ⁽¹²⁵⁾, gebeurlijk door de rechter over de feiten aan te duiden ⁽¹²⁶⁾, die niet noodzakelijk dezelfde persoon moet zijn als hij die de afgifte deed ⁽¹²⁷⁾.

Op grond van dit laatste principe, zijn vervolgingen mogelijk tegen hem die aan de hand van valse bewijsstukken, in een geding het oordeel van de rechter misleidt ten nadele van de tegenpartij (128).

* * *

In vele opzichten worden aldus dezelfde opvattingen, dezelfde oplossingen, dezelfde gebreken als in Frankrijk weergevonden. Vandaar ook een veelal gelijk-luidende kritiek.

Aan de basis ligt het oud onderscheid tussen burgerlijk en strafrechtelijk bedrog (129). Dit onderscheid, gesteld in verband met de betekenis van de leugen als bedrogmiddel, vindt op burgerlijk gebied, even weinig steun (130).

Het blijft een zwakheid in de beteugeling, nl. van de oplichting bij wijze van publiciteit en reclame (131). Het bijzonder opzet is van belang (132), of nog: de benadeling, wanneer men ten minste aanneemt dat het strafrecht de verdediging van de maatschappij tot grondslag heeft (133).

In die richting is de uitbreiding in de wet aan de oplichtingsmiddelen gegeven een vooruitgang geweest (134); met die bemerking, dat de overtolligheid van de gehandhaafde opsomming des te duidelijker is geworden (135).

Niettegenstaande deze uitbreiding van voorziene bedrieglijke handelingen, ontsnappen nog vele anti-sociale daden aan de toepassing van artikel 496 en is de wetgever ertoe genoodzaakt geweest bijzondere wetten met strafrechtelijk karakter uit te vaardigen (136).

In 1854 mocht Procureur-generaal Leclercq verklaren: « Le débat porte presque toujours sur les caractères de l'escroquerie; les faits sont reconnus, mais les contestations... s'élèvent chaque fois sur le point de savoir si les conditions de l'escroquerie se réunissent et presque toujours la justice hésite... » (137)

Nog steeds zijn wij getuige van wraakroepende wan-toestanden, kleine mensen die hun laatste bezit, met tranen van dank in de ogen voor het vaste werk en inkomen dat hun beloofd werd, hebben afgestaan aan een oplichter die, sluw en doortrapt als hij is, de feiten cynisch erkent maar voorhoudt dat zij niet strafbaar zijn omdat hij « slechts » leugens heeft gebruikt. Zodat honderd jaar na Procureur-generaal Leclercq, professor Calewaert nog heeft moeten vaststellen dat « enerzijds het subtiële karakter, anderzijds de steeds ingewikkeld blijvende opgave het onderscheid te bepalen tussen burgerrechtelijk en strafrechtelijk bedrog, dan wanneer het inzicht toch steeds bedrog blijkt, de taak van de rechter bemoeilijken » (138).

En nochtans is, op een veel minder ontorend terrein, de rechtspraak niet reeds lang gevestigd, dat de fout van gemis aan vooruitzicht of voorzorg dezelfde is naar burgerlijk als naar strafrecht? (139)

* * *

De Nederlandse wetgever voerde een grondiger hervorming in en vaardigde onder artikel 326 volgende tekst uit: « Hij die, met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordelen, hetzij door het aannemen van een valse naam of van een valse hoedanigheid, hetzij door listige kunstgrepen, hetzij door een samenweefsel van verdichtels, iemand beweegt tot de afgifte van enig goed of tot het aangaan van een schuld of het tenietdoen van een inschuld, wordt, als schuldig aan oplichting, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 3 jaren ».

Het aantal middelen tot bedriegen is met een vermeerderd: het samenweefsel van verdichtels; de hinderende beperking van de « bedrieglijke handelingen » werd weggelaten en met de afgifte is het misdrijf voltooid (140).

De bestanddelen van de oplichting zijn (141):

1) oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordelen;

2) iemand bewegen tot afgifte van enig goed of aangaan van een schuld of te niet doen van een inschuld;

3) gebruik maken van een oplichtingsmiddel: valse naam, valse hoedanigheid, listige kunstgrepen, samenweefsel van verdichtels.

Deze elementen hebben de Nederlandse rechtsbeoefenaars breed opgevat om een ruime toepassing te verzekeren.

Elke afwijking van de echte naam, hoe gering ook, is voldoende om als valse naam te gelden, zij het in de voornaam, of — wat typisch Hollands is — in een of meer voorletters (142).

De verdachte kan zich ook dergelijke naam passief laten toekennen, « zich dien naam laten aanleunen » (143).

Elke eigenschap die iemand zich toeschrijft wordt als hoedanigheid erkend; o.a. deze van eigenaar (144).

« Gegeven het doel van artikel 326, schrijft een Nederlands jurist, nl. het tegengaan van bedriegerijen binnen de grenzen door deze bepaling getrokken, acht ik het toe te juichen, dat de rechter zich geen willekeurige beperkingen oplegt bij de interpretatie van het begrip « valse hoedanigheid », doch dit begrip op die handelingen van toepassing verklaart, die algemeen als zodanig in de maatschappij gelden. De Hoge Raad neemt het begrip steeds ruimer en legt zich geen aprioristische beperkingen op, iets wat ten eerste toe te juichen valt, gezien het enorm aantal bedriegerijen waartegen de doorsnee-mens zich blijkbaar niet voldoende kan wapenen; immers de rechtsgemeenschap is slechts mogelijk op de bodem van een zeker wederzijds vertrouwen » (145).

De « listige kunstgrepen » zijn in de plaats gesteld van de bedrieglijke handelingen (« manoeuvres frauduleuses »). Zij strekken er toe iemand te verschalken, hem « er tussen te nemen » (146).

Het zijn handelingen, waardoor aan leugens zodanige schijn of uiterlijk van waarheid of werkelijkheid wordt gegeven, dat iemand die in gewone mate met omzichtigheid begaafd is en die gewone maat van omzichtigheid gebruikt, de dupe kan worden (147). Dit zal bvb. het geval zijn wanneer iemand dezelfde naam heeft en bezigt van een algemeen geacht en vertrouwenwekkend familielid (148). Een listige kunstgreep behoeft immers niet zelf « bedrog » te zijn in die zin, dat er positief bij gelogen wordt, mits maar een situatie wordt geschapen, die geschikt is om een normaal mens te verschalken (149).

De grote nieuwigheid is het samenweefsel van verdichtels. Dit bestaat uit leugens, die tot een aannemelijk verhaal zijn samengeweven, of althans met elkander een samenhangend verhaal vormen (150). Het enige vereiste is dat er verscheidene leugens zijn, die een samenhangend verhaal opleveren. Een enkele leugen is nimmer voldoende (151). Geen bezwaar is, dat de leugens gemengd zijn met waarheid (152).

Dit begrip, bestaande in bedrog alleen door woorden, werd opzettelijk opgenomen omdat de « manoeuvres frauduleuses » alleen, niet bij machte waren gebleken alle gevallen te omvatten waarin het belang van de openbare orde bestraffing eist (153).

De innovatie van dit begrip stuitte op verzet van wege degenen die vasthielden aan de opvatting dat onwaarheden alleen, een nadenkend mens niet kunnen bedriegen; maar de Minister van Justitie zegevierde met de opmerking dat de ervaring geleerd heeft dat de ene leugen met de andere op zo listige wijze kan worden samengeweven, dat zij elkander wederkerig een bedrieglijke schijn van waarheid geven. In de praktijk is bovendien gebleken, dat onware mededelingen elkaar versterken ook wanneer er geen noodzakelijk verband tussen bestaat. Hoe meer een verhaal in bijzonderheden treedt, hoe minder men veelal op de gedachte zal komen dat het verzonnen is (154).

Volgens zekere auteurs, is de Hoge Raad in zijn interpretatie verder gegaan dan de wetgever aanvankelijk gewild heeft. Zij treden die interpretatie nochtans bij, omdat zij in overeenstemming te brengen is met de strekking van de woorden van de wet en daarnaast tegemoet komt aan de dringende behoefte welke de maatschappij heeft aan verdediging (155).

Dezelfde auteurs nemen trouwens ook aan dat «bedrog» in het verbintenissenrecht dezelfde betekenis heeft als in het strafrecht (156).

Evenals bij valse naam of valse hoedanigheid, zal gebruik maken van de omstandigheid dat iemand een onjuiste mening heeft opgevat, door het versterken van die waan met listige kunstgrepen of een samenweefsel van verdichtfels, oplichting worden (157).

* * *

Door een van de oplichtingsmiddelen moet de opgelichte «bewogen» worden, d.w.z. de afgifte moet er door teweeggebracht worden (158), i.a.w. er moet een oorzakelijk verband bestaan tussen de gedraging van de oplichter (hij moet de ander bewegen), het oplichtingsmiddel en de gedraging van de opgelichte (159). Dit verband mag niet te streng opgevat worden. De vraag of, zonder aanwending van het middel waarvan het gebruik bepaald is telastgelegd, de afgifte niet gevolgd zou zijn, wordt aangezien als niet te beantwoorden: niemand kan immers zeggen wat hij gedaan zou hebben indien een ander dan het gebezigde middel aangewend was geworden (160). Daarenboven spelen het uiterlijk, de manieren, de woorden van de vriendelijke man ook weer een grote rol en werken er ook motieven mede waarvan het subject zich niet bewust is (161).

In die gedachtengang neemt de Nederlandse rechtsleer en rechtspraak aan, dat de wet niet méér eist dan dat iemand in concreto bedrogen is. Dit doet zich voor wanneer het bedrieglijk middel in de bestaande omstandigheden voor de bepaalde persoon zo zeer de schijn van waarheid had dat de uitwerking van het bedrog verklaarbaar was. Weze het, dat zijn persoonlijke ontwikkeling hem niet toeliet het bedrog te doorzien, of dat hij geen blijk wilde geven van wantrouwen jegens iemand die daartoe tot dusver geen aanleiding had gegeven (162). Voor elk geval willen nagaan of de bedrogene er zich voor had kunnen hoeden of niet, is voor derden onmogelijk; is hij bedrogen, dan blijkt dat hij het niet kon. De strafwet is er om bedrog te straffen en juist wanneer een derde goedgegelovig en vol vertrouwen in zijn medemens is, moet dit des te strenger worden tegengegaan (163).

Indien de dader een oplichtingsmiddel bezigt, dat ieder verstandig mens zou doorzien en hij niet te maken heeft gehad met een bijzonder dom mens, zal hij niet veroordeeld kunnen worden, omdat het slachtoffer zijn verstand niet heeft gebruikt. Maar, voegt Prof. Van Bemmelen hier aan toe, het oplichtingsmiddel zal dan wel bijna het karakter van een grap

moeten hebben, want over het algemeen vliegen zelfs zeer verstandige mensen soms op de domste en meest doorzichtige oplichtingstrucs in (164).

* * *

Het misdrijf wordt voltooid door de afgifte van enig goed, het aangaan van een schuld, het teniet doen van een inschuld; dit alles met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordelen.

«Een goed afgeven» is ieder handeling waardoor men zich ontdoet van een goed dat men onder zich had, op welke wijze, onder welke omstandigheden, aan wie dan ook (165).

De afgifte behoeft niet te geschieden aan de dader (166), noch door de benadeelde (167), noch ten definitieve titel, bv. in leen, in pand, in huur, enz. (168).

Het goed moet niet aan een ander toebehoren; het kan bestaan in het eigendom van de dader dat in pand is gegeven (169).

De mondelinge belofte iets te zullen geven of kwijtschelden, evenals het mondeling contract, zijn in de wet begrepen, daar er niet meer geëist is (170).

Aanvankelijk werd vooropgesteld dat de dader een wederrechtelijk vermogensvoordeel moest verkrijgen, waaraan een wederrechtelijk vermogensnadeel beantwoordt (171).

Stilaan is het wederrechtelijk karakter minder «vermogensrechtelijk» geworden (172) en zijn ook andere wederrechtelijke gedragingen weerhouden, zodra zij onder de formulering van het artikel vallen (173).

Vandaar dat het geen vereiste is dat de dader verkrijgt wat hij beoogt. Het is ook voldoende dat hij meent dat het beoogde een bevoordeling zou zijn (374).

Evenmin is vereist dat iemand enig nadeel lijden zou (175). In ieder geval behoeft het niet de opgelichte te zijn die benadeeld wordt (176). Kortom, het vermogensbenadelingselement wordt verdrongen door het onwaarachtigheidselement (177).

Samengevat, kan gezegd worden dat men zich bij de interpretatie van de door de wet gegeven formuleringen steeds meer vrijheid heeft veroorloofd en zover als de uiterste grenzen van de eerbied voor de wet het toelaten (178).

* * *

Nemen wij nu een kijk bij een ander naburig land, dat een modern strafwetboek bezit hetwelk niet zo rechtstreeks afstamt van de Franse Code Pénal, nl. *Zwitserland*, waar Franse en Duitse rechtsbegrippen samenkomen.

Daar wordt bij artikel 148 wegens oplichting gestraft: «Celui qui, dans le dessein de se procurer ou de procurer à un tiers un enrichissement illégitime, aura astucieusement induit en erreur une personne par des affirmations fallacieuses ou par la dissimulation de faits vrais, ou aura astucieusement exploité l'erreur où se trouvait une personne et aura de la sorte déterminé la victime à des actes préjudiciables à ses intérêts pécuniaires ou à ceux d'un tiers». Hetgeen in het Duits, de andere landstaal, luidt: «Wer in der Absicht, sich oder einen andern unrechtmässig zu bereichern, jemanden durch Vorspiegelung oder Unterdrückung von Tatsachen arglistig irreführt oder den Irrtum eines andern arglistig benützt und so den Irrenden zu einen Verhalten bestimmt, wodurch dieser sich selbst oder einen andern am Vermögen schädigt, wird mit... bestraft».

De samenvoeging van beide teksten is van belang, omdat door de vertaling sommige wendingen enigszins anders worden: zo is de Franse uitdrukking: «intérêts pécuniaires» te eng tegenover de Duitse «am

Vermögen» die geheel het patrimonium omvat en niet alleen de geldelijke rechten (179).

De Zwitserse wetgever heeft de beperkende opsommingen vermeden en uitdrukkelijk weerhouden wat elders meestal slechts interpretatief onder de wet is gebracht. Het bedrog wordt strafbaar, naar Duitse rechtsopvatting, bij het verduiken van zekere feiten en het uitbuiten van een anders dwaling (180). Geen kwestie meer van al de zaken te vermelden die het voorwerp van oplichting kunnen zijn (181).

Volgens de Zwitserse bepaling is de oplichting een bedrog dat bestaat in het gebruik maken van een zelf geschapen of een bestaande dwaling, waardoor het slachtoffer tot daden overgaat die hem zelf of een ander nadelig zijn en die aan de dader of een derde onrechtmatige voordelen zouden moeten verschaffen (182).

Volgens de rechtsleer en de rechtspraak kan het bedrog bestaan in een leugen, mits deze bijzonder listig weze, zodat de onwaarheid van de gezegden niet of moeilijk te achterhalen valt. Van eenieder wordt weliswaar een minimum aan oplettendheid gevergd; doch degene die bedriegt, wetende dat zijn slachtoffer zijn beweringen niet zal nagaan, handelt arglistig (183).

Het bedrog kan gepleegd worden, positief door daden, woorden, geschriften, gebaren, maar ook negatief door onthouding, verduiking en verzwijgen (184). Bij zover dat de valse verklaring zeer dicht de verbergings van de waarheid benadert en er omzeggens geen reden overblijft om dit onderscheid te behouden. Degene die iets verkoopt, doet geloven dat hij daartoe het recht heeft.

Wie een check uitgeeft, geeft te kennen dat hij over provisie beschikt. Wie gestolen goed verkoopt, verbergt het recht tot revindicatie van de eigenaar (185).

* * *

De maatstaf van het bedrieglijk middel wordt bepaald door de uitwerking bij het slachtoffer. Indien dit laatste in dwaling werd gebracht en zijn schadelijke handelwijze erdoor veroorzaakt werd, met of zonder andere oorzaken erbij, is er oplichting. Het misdrijf mag niet in abstracto beoordeeld worden. De oplichter gebruikt immers de middelen die hij nodig acht volgens de persoon die hij voor zich heeft. De wet moet hem, die te goeder trouw en goedgelovig is, bescherming verlenen. De oneerlijkheid mag niet de bovenhand krijgen op de rechtschapenheid noch op de onwetendheid of de onervarenheid (186).

De benadeelde moet niet de bedrogen persoon zijn. Dienvolgens kan diegene gestraft worden die in een rechtsgeding valse getuigen aanbrengt of valse of verdraaide stukken neerlegt welke de rechter misleiden en die aldus een voor de tegenpartij nadelige uitspraak bekomt (187).

Het slachtoffer en de dader kunnen voor elkaar onbekenden zijn, bvb. bij oplichtingen langs aankondigingen in de pers (188).

Het is ook weer om het even of het slachtoffer een daad heeft gesteld ofwel iets heeft laten gebeuren. Er is immers geen merklijk verschil tussen een betaling die niet verschuldigd was en een kwijtschelding die niet voldaan was (189).

Zelfs wanneer het slachtoffer geen rechthebbende was, of in strijd met de wet handelde, blijft de dader strafbaar. In zulk geval zal het burgerlijk recht geen recht op schadeloosstelling verlenen, maar het strafrecht blijft van kracht omdat de daad een misdrijf is en de openbare orde geschonden werd (190).

Er bestaat nadeel, telkens dat de prestatie en de

tegenprestatie tegenover elkaar komen te staan in een verhouding die minder gunstig is dan deze die werd voorgespiegeld (191). Vermelden we terloops dat het Zwitsers strafwetboek een strafverzwaring voorziet tegen de oplichter van beroep en dat de oplichting, tussen zekere verwanten gepleegd, strafbaar blijft als klachtdelict.

* * *

In Italië is de oplichting opgenomen onder artikel 640 van het Strafwetboek, in hoofdstuk II van de misdrijven tegen de eigendom (il patrimonio) bij middel van bedrog (mediante frode).

Hierbij wordt geïsoleerd iedere activiteit die er op gericht is een onrechtmatig voordeel te bekomen, door een ander te bedriegen of zijn goede trouw te verschalken, bij het aangaan, uitvoeren of uitdoven van een verbintenis door die activiteit ontstaan. Het misdrijf onderscheidt zich van de andere aanslagen op de eigendom door de middelen die tot het misdadig doel worden aangewend en die bestaan in list en bedrieglijke handelingen (192).

Het mateel bestaande ligt in het zichzelf of een ander een onrechtmatig voordeel verschaffen ten nadele van iemand en zulks door middel van list en bedriegerijen.

Het nadeel moet juridisch te erkennen zijn en bijgevolg een zekere economische waarde vertegenwoordigen (193).

Voor de wijzen waarop de goede trouw kan bedrogen worden, is er geen vaste regel te bepalen, zegt het Hof van Cassatie (194), daar alles telkens weer afhangt van de geestesgesteldheid van de slachtoffers en van de omstandigheden waarin het gebeuren zich afspeelt.

De wet duidt die middelen aan met de uitdrukking «artifici e raggiri», list en bedrieglijke handelingen, en beoogt daaronder elk listig middel, van om het even welke aard, dat geschikt blijkt om iemand in dwaling te brengen. Onder «artificio» wordt verstaan alle voorwendsel, verdichtsels, veinerij, verbergings, verduiking, waardoor iemand misleid wordt. Onder «raggiro» alle bedrieglijke handeling die hetzelfde gevolg heeft. De strafwaardigheid van het middel zal beoordeeld worden door de rechter over de feiten (195).

Een bezoldigde bediening beloven in een bloeiende zaak, die niet bestaat, is een strafbaar middel tot oplichting (196).

Leugens kunnen list en bedrieglijke handelingen uitmaken, zodra zij van die aard zijn dat ze bedriegen en ter zake het slachtoffer bedrogen hebben (197).

Aldus de leugen, die zo handig is opgebouwd of voorgesteld (architettata o colorita) dat zij de goede trouw verschalkt (198). Alsook de leugen, die wegens de omstandigheden waarin zij werd uitgebracht, als geloofwaardig scheen. Enkel de blote leugen, die niet samengaat met enig uitwendig teken (esteriorità artificiosa) of bijzondere omstandigheid (circonstanze speciali) die haar een schijn van waarheid geeft (apparenza di verità) valt buiten de termen van de wet (199).

* * *

In deze wetgevingen, van jongere datum, is de strekking om de geordende samenleving te beveiligen tegen al wat bedrog is, ongetwijfeld veel sterker tot uiting gekomen. De wet is er blijkbaar niet gemaakt om omzeild te worden en de rechter kan, als hij wil, de mazen van het net voldoende toehalen om alle sociaal gevaarlijke praktijken van de parasitaire, recidiverende en psychopathische oplichter op te vangen.

* * *

Van deze verschillende landen is *België* het enige waar de poging tot oplichting niet strafbaar is.

Men mag er vrij en onder risico geheel het arsenaal valstricken spannen; indien het slachtoffer er niet in loopt, omdat het het gevaar nog juist bijtijds heeft ingezien, of dank zij een toevallige reden, in elk geval «onafhankelijk van de wil van de dader» en tegen zijn wil in, dan is alles in orde en mag de dader met de ervaring die hij heeft opgedaan, zijn methode elders herbeginnen met wat meer sluwheid, indien mogelijk, en met meer hoop op succes.

In de rechtsgeschiedenis komen een paar verklaringen voor van gezaghebbende personen (Rossi en Baris) (200) volgens dewelke de mislukte bedrieglijke handelingen geen schade noch storing van de openbare orde teweegbrengen. Zij zijn een les voor de toekomst en sporen aan tot voorzichtigheid. De straf is dienvolgens overbodig. Bovendien was de omschrijving van het voltrokken misdrijf reeds zo moeilijk gebleken, dat zij voor de poging onmogelijk toescheen. (201)

Deze tekstmoeilijkheid hebben alle andere landen wel overwonnen, en voornamelijk die landen die het best de tekstmoeilijkheid voor het wanbedrijf zelf opgelost hebben.

Blijkbaar ligt de ware reden dieper en op hetzelfde vlak als dat van waaruit de repressie van de oplichting opgebouwd werd. De opvatting die heerst over openbare orde en sociale beveiliging ligt hier aan de basis. Het is klaar dat het opwerpen van hinderlagen, het aanwenden van bedrieglijke handelingen die, zoals we gezien hebben, geen kleinigheid mogen uitmaken om te voldoen aan de wet, de openbare orde stoort. Het is klaar dat de momenteel mislukte oplichting veeleer een les zal vormen voor de candidaat-oplichter dan voor het ontsnapte slachtoffer, dat door een ander zal worden vervangen, even onwetend als zijn voorganger was, maar dat met beter aangepaste en meer toegespitste middelen zal worden aangevallen. Licht niet het schoonste bewijs in het feit dat nog elke dag de traditionele middelen met hernieuwd succes, helaas, verse slachtoffers maken?

«L'ingéniosité des escrocs est aussi étendue que la naïveté obstinée des victimes». (202) De auteur die deze opmerking maakte, betoont insgelijks de algehele straffeloosheid van de poging tot oplichting, vooral deze door middel van de alles en iedereen overstelpende reclame's en publiciteit. (203).

* * *

In *Frankrijk* werd de poging tot oplichting strafbaar gesteld vanaf de wet van 1810.

Zoals de tekst gelibelleerd was, werd de poging echter slechts strafbaar, nadat de dader de bedrieglijke manoeuvres had ingesteld, het voorwerp had bekomen en zich klaar maakte om dit voorwerp tot eigen doeleinde aan te wenden. (204)

Door de wet van 13 mei 1863 werd aan artikel 405 van de Code pénal toegevoegd: «quiconque... aura tenté de se faire remettre ou délivrer...» Thans is nog alleen vereist dat de dader, na zij bedrieglijke middelen te hebben aangewend, een stap verder zet om de buit te bemachtigen. (205) Het mislukt misdrijf is strafbaar zoals het voltrokken misdrijf, (206) en met dezelfde straffen. (207)

* * *

In het *Nederlands strafwetboek* is de poging tot oplichting onderworpen aan het regime van elke poging tot wanbedrijf. Zodra de essentiële delicts-

gedraging aanwezig is, staat men voor een misdrijf. Deze gedraging valt onder een strafrechtelijke sanctie, omdat zij rechtsgoederen in gevaar brengt. Wordt het doel, de afgifte van die goederen bereikt, dan is er voltooid misdrijf; wordt het niet bereikt, dan is er poging. In beide gevallen is het misdrijf, zij het in een verschillende verschijningsvorm, gepleegd (208).

Er bestaat dienvolgens strafbare poging tot oplichting, wanneer een van de middelen in artikel 326 voorzien aangewend zijn, wanneer de listige kunstgreep voltooid is, wanneer de verdichtsels reeds een samenweefsel vormen. (209)

* * *

Hetzelfde stelsel geldt in *Zwitserland*. Zodra het slachtoffer zich van zijn goed ontdaan heeft, is de oplichting voltooid, zelfs wanneer het nog tijdig kunnen verhinderen heeft dat de dader er de hand op legt. Maar indien het slachtoffer zich bezint alvorens iets te ondernemen ofwel in de materiële onmogelijkheid verkeert iets af te staan, is er poging en is deze strafbaar. «Car nous ne pensons plus comme Rossi», besluit Graven, «la seule absence du résultat préjudiciable n'exclut en effet pas la répression». (210).

* * *

Een identiek stelsel vigeert in *Italië*.

De oplichting is voltooid met de afgifte van de zaak of de uitvoering van de prestatie. Wanneer het doel niet verwezenlijkt wordt, bestaat er poging, indien er middelen gebruikt werden die van zulke aard zijn dat ze kunnen bedriegen. (211)

* * *

Wat op zuiver nationaal plan niet kon bekomen worden, zullen de tussenlandse betrekkingen misschien tot stand brengen. Want de oplichter is vaak een internationale figuur; de oplichting kent geen grenzen, noch deze van een land, noch deze van een wet.

Het wanbedrijf is strafbaar ook wanneer slechts enkele van zijn bestanddelen zich in het land voltrokken hebben en de andere in het buitenland. (212)

Zoals ook een mededader er kan vervolgd worden, zonder de hoofddader. (213)

De meeste landen staan de uitlevering toe voor de oplichting.

Onze wet van 15 maart 1874 voorziet het uitdrukkelijk (214). Doch de toepassing hangt weer af van de wettelijke omschrijving van het wanbedrijf en, naar mate deze beperkter is, zal de oplichter er minder door getroffen worden, maar het land er sterker onder lijden. Hetzelfde geldt voor de poging tot oplichting, al naar gelang zij al dan niet strafbaar is gesteld door de wet (215).

Het verdrag met *Frankrijk* en het verdrag met *Zwitserland* vermelden in een bijzondere bepaling dat de uitlevering slechts kan plaatsgrijpen indien het feit op gelijkaardige wijze strafbaar is gesteld door het land waaraan de uitlevering wordt gevraagd.

Zo komt het, dat voor *Frankrijk* b.v.b. die beperkende eisen van artikel 405 eerder ongunstig werken op gebied van uitlevering (216).

Geen enkel land nochtans heeft er belang bij dat het de ongestoorde verzamelplaats of het rustig vertrek-oord weze van activiteiten die de andere landen als crimineel beschouwen en bestempelen en als dusdanig van zich afweren.

* * *

Een stap in die richting werd gezet door de Benelux-landen. *De Belgische-Nederlands-Luxemburgse Studiecommissie tot eenmaking van het Recht* heeft zich onledig gehouden met het probleem van de bestrijding der bedrogsdelicten van uit internationaal oogpunt.

Het is gebleken dat, naarmate het internationaal verkeer toeneemt en de internationale handel zich uitbreidt, ook de mogelijkheden tot bedrog vermeerderen. Daarom is het gewenst voorgekomen dat het slachtoffer een zelfde bescherming zou genieten in eigen land en in het naburig land.

De commissie heeft in dit verband de oplichting als het belangrijkste bedrogsdelict aangezien, doordat de oplichter niet alleen bepaalde voorwerpen bemachtigt, die een dief steelt, maar er bovendien in slaagt rechtsverbintenissen te scheppen.

Er werd ook ingezien dat de oplichter zich aanpast aan zijn slachtoffer. Er werd op gewezen dat een onvoorzichtigheid van de bedrogene de dader niet noodzakelijk moet verschonen, zo min als de nalatigheid van wie een voorwerp verliest, niet wegneemt dat hij, die het vindt en achterhoudt, een misdrijf pleegt.

De commissie heeft de voorkeur gegeven aan een brede definitie, zoals zij bestaat in Nederland en Zwitserland zowel wat de middelen tot oplichting als het voorwerp van de oplichting betreft. De leugen zal er onder begrepen worden, indien zij kunstig of listig voorkomt. De rechter van de feiten zal over ieder concreet geval oordelen.

De commissie sprak zich verder uit voor de bestrafing van de poging. Bij de poging heeft de dader immers zijn misdadige actie ingezet en wacht hij er de uitslag van af. Dat zijn slachtoffer hem ontsnapt, mag hem geenszins ten goede komen.

De afgevaardigden van de drie landen ontwierpen volgende tekst: «Hij die, met het oogmerk zich zelf of een ander enige goed of enig vermogensvoordeel te verschaffen, waarop noch hij, noch een ander recht heeft, hetzij door het aannemen van een valse naam of van een valse hoedanigheid, hetzij door listige kunstgrepen of een samenweefsel van verdichtsels, iemand beweegt tot de afgifte van enig goed, of tot enig handelen of nalaten dat nadelig kan zijn voor zijn vermogen of voor dat van een ander, wordt als schuldig aan oplichting gestraft.»

De eenvormigheid van de strafwet blijkt met de dag een dwingend noodwendigheid te zullen worden.

Op 11 april 1960 sloten de drie Benelux-landen een overeenkomst «in zake de verlegging van de personencontrole naar de buitengrenzen van het Beneluxgebied» ⁽²¹⁷⁾ met het doel de personencontrole op te heffen aan de binnengrenzen van het Beneluxgebied en een gemeenschappelijk beleid te volgen ten aanzien van de overschrijding van de buitengrenzen.

Een vreemdeling zal als ongewenst in gans het Beneluxgebied kunnen aangemerkt worden indien hij een veroordeling opliep wegens een misdaad of wanbedrijf, waarvoor uitlevering kan plaatsvinden.

Zo wordt men er stilaan andermaal toe genoopt, vroeg of laat, er voor te zorgen dat de bepalingen betreffende de uitlevering en de vervolging van strafbare feiten zoveel mogelijk gelijkgeschakeld en doeltreffend gemaakt worden.

* * *

De heer *Edmond Ronse*, advocaat bij het Hof van beroep, overleed te Melsen, op 3 juli 1960; hij was te Gent geboren op 15 maart 1889 en behaalde het diploma van doctor in de rechten op 7 oktober 1912.

Als pleitend advocaat schuilde in hem een grote kracht; hij beijverde zich steeds om in ieder geschil

een oplossing te zoeken, door het treffen van een vergelijk tussen de belangen van de litigerende partijen, hetgeen opvallend zijn geestesgesteldheid kenmerkte.

Meester Ronse bezat ook een vrij levendige belangstelling voor de zuivere juridische problemen. Hij schreef meerdere boeken over rechtsaangelegenheden en publiceerde artikels in rechtskundige tijdschriften, w.o. een merkwaardige verhandeling over de schadevergoeding uit hoofde van de oorlog 1914-1918, «De vermindering van grondbelasting wegens gezinslasten», in Tijdschrift voor notarissen, 1952; «Het fiscaal regime van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid en de naamloze vennootschap» in Tijdschrift voor notarissen, 1953; «Verslag betreffende de aangelegenheden die gemeenschappelijk zijn voor de Beneluxlanden in zake wetgeving» in Rechtskundig Weekblad, 1954-1955; «De wetten van buitengewone machten» in Rechtskundig Weekblad, 1939-1940. Van hem verscheen ook een werk over de belastingen op het inkomen (1943) en een werk over het herstel van oorlogschade uit hoofde van de tweede wereldoorlog (1941).

In de politieke gemeenschap stond advocaat Ronse steeds in aanzien. Hij debuteerde door een belangrijke activiteit als bestendig afgevaardigde van de provincieraad van Oost-Vlaanderen en later als voorzitter van deze instelling. Naderhand werd hij lid van de Senaat en vervulde in deze hoge Vergadering van meetaf aan een vooraanstaande rol, o.m. door zijn verslagen bij talrijke begrotingen, door zijn wetsvoorstellen en tussenkomsten bij verschillende wetten, waaronder het statuut van de vreemdelingen, de wedden van de leden van de rechterlijke orde, de afbetalingscontracten, de inrichting van de Raad van State, enz... Na de bevrijding, in 1944, is hij minister van binnenlandse zaken geweest in moeilijke en bewogen omstandigheden en ook nog minister van voorlichting. Hij werd burgemeester van de gemeente Melsen en in die hoedanigheid werkte hij zeer actief mede als voorzitter van het Belgisch Comité van de Raad der Europese Gemeenten. In de interparlementaire Unie werd zijn medewerking ten zeerste geprezen.

Ontelbaar zijn de sociale werken die hij heeft gesticht; onder zijn impuls en dank zij zijn organisatorische vermogens wist hij ze tot een hoge bloei te brengen. Ik vermeld hier enkel zijn grote bedrijvigheid als voorzitter van de «Nationale maatschappij voor Kleine Landeigendom» en als voorzitter van de verschillende organisaties van «Het Volk».

Tijdens de vijandelijke bezetting was zijn houding een voorbeeld van plichtbesef, hetgeen hij heeft bezegeld met een schorsing in zijn beroep als advocaat, voor een termijn van twee jaren, hem door de Duitse Overheid opgelegd.

Meester Ronse was een personaliteit met een niet versagende werkkraft en een onverstoort optimisme. Tijdens de langdurige ziekte die hem ook zo diep in zijn uiterlijke verschijning had getroffen, bleef hij ongelooflijk rustig, moedig, vol wijsheid, evenveel andere karaktertrekken van deze merkwaardige figuur.

Een van zijn zonen is vrederechter te St.-Gillis-Waas. De Balie geniet de medewerking van drie andere opvolgers van de afgestorvene, die de scheppende arbeid van hun vader voortzetten. Talrijke leden van de rechterlijke orde werden door hem gevormd. Meerdere bekleden thans een ambt bij uw Hof en andere instanties. Ik zelf ben hem dankbaar tot die bevoorrechten te mogen behoren. Zeer talrijk zijn de advocaten die hij de eerste praktische vorming heeft bijgebracht, verder

Vrijwel alle nationale en buitenlandse hoogste onderscheidingen en eretekens werden hem toegekend.

Op 26 november 1960 overleed te Zomergem de heer ere-plaatsvervangend vrederechter en ere-notaris *Coucke Raymond* in de leeftijd van 85 jaar. Benoemd bij K.B. van 12 mei 1921, vervulde hij herhaaldelijk de functies van werkend magistraat bij afwezigheid van de titularis. Hij werd vereerd met het Ridderkruis in de Kroonorde en in de Leopoldsorde.

De heer *Albert-Marie Goormachtigh*, ere-pleitbezorger en ere-plaatsvervangend vrederechter van het 3e kanton Brugge, overleed aldaar op 4 december 1960.

Door ziekte ondermijnd had hij amper twee maand vroeger zijn ontslag ingediend.

Deze pleitbezorger, wiens eerlijkheid en toewijding door iedereen gekend waren, werd te Brugge geboren op 14 februari 1894. Hij behaalde het diploma van doctor in de rechten in 1921 en volgde zijn vader als pleitbezorger op in 1931. In 1922 werd hij tot plaatsvervangend-vrederechter benoemd.

De heer Goormachtigh was Ridder in de Kroonorde en in de Leopoldsorde.

Door het overlijden van de heer *Arthur Jean Charles Blondeel* op 15 december 1960, verloor de rechtbank van Koophandel te Brugge een plichtbewust ondervoorzitter.

Deze stipte, nauwgezette en verdienstelijke medewerker van het gerecht werd in 1928 tot bijgevoegd-rechter benoemd.

Hij was officier in de Leopoldsorde en Commandeur in de Kroonorde.

De heer *Dekeukelaere Joseph*, ere-voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Brugge, overleed aldaar op 2 januari 1961.

Geboren te Gavere op 19 november 1878 werd hij in 1910 tot Substituut Procureur des Konings te Brugge, in 1919 tot rechter, in 1932 tot onder-voorzitter en in 1945 tot voorzitter benoemd. De heer Dekeukelaere was een voorzichtig magistraat, van een onkreukbare eerlijkheid, nauwgezet en ernstig. Hij was geruime tijd kinderrechter.

De overledene was officier in de Leopoldsorde en Commandeur in de Kroonorde.

Het overlijden van de Oud-Stafhouder *Gerard Charles Kasiers* te Kortrijk op 6 februari 1961 bracht in het gerechtelijk milieu te Kortrijk grote verslagenheid teweeg.

Niet alleen als advocaat en oud-stafhouder genoot hij ieders achting en sympathie maar vooral wegens zijn uitmuntende hoedanigheden als mens. Meester Kasiers was in de volle zin van het woord een voorbeeldig en korrekt advocaat.

Op sociaal gebied liet hij zich evenmin onbetuigd en nam gedurende de oorlog het voorzitterschap waar van het Werk van de Akker en later het ere-voorzitterschap van de Cercle Royal Horticole et Avicole te Moeskroen.

Hij was reserve Commandant der Infanterie, oudstrijder 1940 en politiek gevangene.

De heer Kasiers was Ridder in de Leopoldsorde, als ook Ridder in de Kroonorde.

Voor de tweede maal werd in het afgelopen gerechtelijk jaar de Rechtbank van Koophandel te Brugge

getroffen: de heer plaatsvervangend-rechter *Van Lede Joseph* overleed op 18 februari 1961.

De heer Van Lede die regelmatig zetelde, kon bogen op een rijke ervaring.

Hij was Ridder in de Kroonorde.

De heer vrederechter *Verebeke Jozef* belast met de bediening van het kanton Roeselare en van het kanton Izegem overleed op 23 juli 1961 te Brugge in de leeftijd van 54 jaar.

Deze verzoeningsgezinde magistraat bezat een grondige juridische kennis, een gezond en praktisch verstand.

Als reserve-officier in het Belgisch Leger en nadien als lid van de weerstand bewees hij aan zijn land voortreffelijke diensten.

Omwille van zijn hoogstaande verdiensten werd hij door de Regering achtereenvolgens benoemd tot Ridder in de Kroonorde, Ridder in de Leopoldsorde en officier in de Kroonorde.

Voor de Koning, uit naam van de Procureur-generaal, vorder ik dat het aan het Hof behage te verklaren, dat het zijn werkzaamheden herneemt.

(1) Joseph Sevray: De l'Escroquerie (thèse), (Caen, 1896) p. 13, n° 1.

(2) Albert Chavanne, prof., « Le délit d'escroquerie et la politique criminelle contemporaine » (étude de jurisprudence), Recueil d'études, Les principaux aspects de la politique criminelle moderne (Paris, 1960): p. 148.

(3) Willy Calewaert, prof.: Oplichting en Oplichter, in Belgische strafwet en sociale werkelijkheid, (1953); blz. 77, n° 4.

(4) Ibidem, blz. 80, n° 2.

(5) R. Garraud: Traité théorique et pratique du droit pénal français, (Paris, 1901), tome V, n° 2281.

(6) Hof van beroep Brussel, 14 juli 1955, Rechtsk. Weekblad 1955-56 kol. 1084.

(7) C. de cass. - crim. 6-11-1952, D. 1953, 38.

(8) Parlementaire vragen - Kamer der Volksvertegenwoordigers, (11-3-1958) gewone zitting 1957 - 58, Min. van Justitie - vraag n° 40 van dhr Lahaye dd. 27 feb. 1958 en n° 42 van de heer Jaminet dd. 4 maart 1958. - Senaat (25-2-1958, n° 11) gewone zitting 1957-58, Min. v. Just. - vraag n° 5 van dhr Lacroix, dd. 5 feb. 1958.

(9) Parlementaire vragen - Kamer der Volksvertegenwoordigers, (5-3-1957, n° 15) gewone zitting 1956-57, Min. van Econ. Zaken - vraag n° 38 van Mevr. Fontaine - Borguet dd. 12 februari 1957.

(10) W. Calewaert, op. cit., blz. 111, n° 2.

(11) Alexandre Guibbal, Revue de criminologie et de police technique, 1948, p. 181.

(12) Auguste Ley: « L'Escroc »; mémoires, Revue de dr. pén. et de crim., 1946-47, p. 289 - 296.

(13) Monique Martin - Blouin: « L'escroc, sa responsabilité » (thèse médecine), (Paris, 1955), p. 22 e.s., 53 e.s.

(14) Ibidem, p. 25 e.s.

(15) Ibidem, p. 65.

(16) De Vries en Te Winkel, Woordenboek der Nederlandse Taal.

(17) Van Dale, Groot Woordenboek.

(18) J. Nijpels, Législ. crim. ou commentaire et complément du code pénal belge, vol. III, (Bruxelles, 1868), t. IX, III, n° 39.

(19) Locré, Législ. civ., comm. et crim. ou commentaire des codes français, (Paris, 1836), vol. XV, exposé des motifs XIII, n° 20.

(20) Marcel Planiol, prof., « Dol civil et dol criminel », Revue critique de législ. et de jurispr., XLII année, t. XXII, (Paris 1893), n° 21, p. 559-560.

(21) Paul Dorigny, Etude de la loi et de la jurispr. sur le Délit constructif d'escroquerie, (thèse), (Paris, 1899), p. 36.

(22) Jan Bentfort van Valkenburg: Artikel 326, wetboek van strafrecht beschouwd in het licht der praktijk (1911), blz. 13.

(23) Emile Garçon, Code pénal annoté, vol. III, (Paris, 1959), art. 405, n° 14.

(24) L. 13-5-1863; Décret - Loi 16-7-1935; Décret - Loi 8-8-1935; L. 29-12-1956.

(25) Dalloz, Encycl. jurid., t. I, v° escroquerie, (Paris, 1953), n° 31.

(26) Sevray, op. cit., p. 82 - 83.

(27) Sevray, op. cit., p. 116, n° 33; Dorigny, op. cit. p. 196; Garçon, op. cit., n° 108.

(28) Faustin Hélie, Pratique crimin. des cours et trib., Droit pénal (Paris, 1948) n° 730; Dorigny, op. cit., p. 113; Planiol, op. cit., p. 561, n° 22.

(29) Garçon: op. cit., n° 48.

(30) Hélie, op. cit., n° 728.

(31) Dorigny, op. cit., p. 11; Chavanne, op. cit., p. 151.

(32) Dorigny, op. cit., p. 21.

- (33) Ibid., p. 18.
 (34) Ibid., p. 29.
 (35) Ibid., p. 22.
 (36) Ibid., p. 39; p. 82; Garraud, op. cit., n° 2262.
 (37) Dorigny, op. cit., p. 50 e.s.
 (38) Garçon, op. cit., n° 25 e.s.
 (39) Dorigny, op. cit., p. 55, 63.
 (40) Ibid., p. 62.
 (41) Ibid., p. 90.
 (42) Ibid., p. 43.
 (43) Cass. fr. 27-11-1925, Pas. 1927, II, 46.
 (44) Achille Morin, Répert. gén. et raisonné du dr. crim., t. II (Paris, 1851), p. n° 16.
 (45) Garçon, op. cit. n° 22.
 (46) Dorigny, op. cit., p. 84, p. 441.
 (47) Ibid., p. 424.
 (48) Garraud, op. cit., n° 2272.
 (49) Sevray, op. cit. p. 110, n° 30; Garçon, op. cit. n° 99.
 Contra: Garraud, op. cit. nr 2281.
 (50) Cass. fr. 8-12-1870, D.P. 1870, I, 447; Cass. fr. 3-1-1895, D.P. 1895, I, 374.
 (51) Garraud, op. cit. n° 2280.
 (52) Garçon, op. cit. n° 102.
 (53) Cass. fr. 29-11-1838, Dalloz, rép. alph., v° vol et escr., n° 853.
 (54) Dorigny, op. cit., p. 180.
 (55) Garçon, op. cit., n° 119.
 (56) Dorigny, op. cit., p. 192; Dalloz, op. cit. n° 50.
 (57) Dorigny, op. cit., p. 199.
 (58) Hélie, op. cit. n° 737.
 (59) Dorigny, op. cit. p. 189; Sevray, op. cit. p. 114, n° 31; Dalloz, op. cit., n° 51.
 (60) Dorigny, op. cit. p. 268.
 (61) Garçon, op. cit. n° 49 e.s.
 (62) Chavanne, op. cit., p. 148; Dorigny, op. cit. p. 427.
 (63) Garçon, op. cit. n° 24.
 (64) Op. cit., n° 2251.
 (65) Op. cit., n° 2265.
 (66) Garraud, op. cit. n° 2252; Garçon, op. cit. n° 48.
 (67) Op. cit. n° 151.
 (68) Morin, op. cit., p. 30, n° 6.
 (69) Hélie, op. cit. n° 726.
 (70) Chavanne, op. cit. p. 147.
 (71) Planiol, op. cit., p. 548.
 (72) Dorigny, op. cit. p. 429.
 (73) Dalloz, op. cit. n° 5, n° 7.
 (74) Ibid., n° 28.
 (75) Op. cit. p. 547 - 8, n° 5.
 (76) Ibid., p. 559, n° 20.
 (77) Ibid., p. 562, n° 24; Planiol et Ripert, Traité élém. de dr. civ., vol. II. (Paris, 1937), n° 819 e.s.
 (78) Planiol, op. cit. p. 567, n° 31.
 (79) Sevray, op. cit. p. 60; Dorigny, op. cit., p. 76.
 (80) Guibbal, op. cit.
 (81) Revue de l'Institut de Sociologie, 1938, « L'art de persuader », par N.J. Lameere, p. 765.
 (82) Ibid. p. 812.
 (83) Sevray, op. cit. p. 102, n° 27; Garraud, op. cit. n° 2263.
 (84) Dorigny, op. cit., p. 235.
 (85) Ibid. op. cit. p. 32.
 (86) Recueil Dalloz, 1953, Chronique, p. 132 - 136.
 (87) Cass. fr. 27-11-1952, Journ. Trib. 1953, p. 396.
 (88) Cfr. supra.
 (89) Jan Ronse, kroniek, Rechtsk. Wbl. 1953-54; kol. 766.
 (90) Planiol, op. cit., p. 568, n° 32.
 (91) Ibid. p. 571, n° 37.
 (92) Op. cit., p. 662, n° 65.
 (93) Op. cit., p. 155.
 (94) Dalloz, op. cit., n° 16; Garçon, op. cit., n° 15, 16, 17.
 (95) Nijpels, op. cit., III, LXIII.
 (96) J. Nijpels et J. Servais, Le code pénal belge interprété, vol. IV, (Brux. 1899), n° 12.
 (97) Gaston Schuind: Traité pratique de droit criminel, (1942), t. I, p. 328.
 (98) Nijpels, op. cit., III, t. IX, III, n° 39.
 (99) Ibidem. et VI.
 (100) Nijpels - Servais, op. cit. n° 6.
 (101) Calewaert, op. cit., blz. 30, n° 9; blz. 55, n° 20.
 (102) Hof van beroep Gent, 19-1-1921, B.J. 1922, 94; Hof van verbreking 23-1-1956, Rechtsk. Wbl., 1956-57, kol. 726.
 (103) Calewaert, op. cit., blz. 38, n° 15.
 (104) A. Marchal et J. Jaspar: Droit crim. Traité théor. et prat. (1952), t. I, p. 393.
 (105) Hof van Verbreking 28-6-1937, Rev. dr. pén. 1937, p. 1013, Pas. 1937, I, 203;
 (106) Hof van Verbreking 23-2-1959, Pas. 1959, I, 632.
 (107) Hof van verbr., 12-6-1944, Pas. 1944, I, 378; Hof van verbr., 8-12-1952, Pas. 1953, I, 237.
 (108) Répert. prat. dr. belge, V° escroquerie, n° 96.
 (109) Nijpels - Servais, op. cit. n° 22.
 (110) Hof van verbr., 26-9-1955, Pas. 1956, I, 49; Hof van verbr. 24-2-1958, Pas. 1958, I, 695; Hof van verbr. 16-12-1957, Pas. 1958, I, 415; Hof van verbr. 21-8-1958, Pas. 1958, I, 1246.
 (111) Hof van verbr. 12-11-1917, Pas. 1918, I, 127; Hof van verbr. 26-5-1924, Pas. 1924, I, 361; Joseph Goedseels: Commentaire du code pénal belge, t. II (Brux. 1948), n° 2913, 6°.
 (112) Hof van verbr., 5-3-1951, Pas. 1951, I, 451; Hof van verbr., 6-1-1943, Pas. 1943, I, 2; Hof van verbr. 3-11-1953, Pas. 1954, I, 157.
 (113) Hof van beroep Brussel, 6-11-1948, Journ. Trib. 1949, p. 363.
 (114) Hof van verbr., 3-2-1936, Pas. 1936, I, 142; Hof van verbr., 5-1-1953, Pas. 1953, I, 293; Pandectes belges, v° escroquerie n° 73.
 (115) Hof van verbr., 8-6-1896, Pas. 1896, I, 215.
 (116) Hof van verbr., 26-5-1936, Pas. 1936, I, 270.
 (117) Hof van verbr., 13-10-1947, Pas. 1947, I, 412; Nijpels - Servais, op. cit. n° 15; Marchal - Jaspar, op. cit., p. 393.
 (118) Nijpels - Servais, op. cit. n° 32.
 (119) Hof van verbr., 8-2-1960 Rev. dr. pén. et crim., 1959-60, p. 870.
 (120) Pand. b., v° escr., n° 91; Nijpels - Servais: op. cit., n° 40.
 (121) Marchal - Jaspar: op. cit. p. 391-392.
 (122) Nijpels - Servais, op. cit. n° 11; Jean Constant, Manuel de dr. pén. t. II (1949), n° 1135; Calewaert, op. cit., blz. 59, n° 7.
 (123) Calewaert, op. cit. blz. 30, n° 10.
 (124) Hof van verbr., 21-6-1954, Pas. 1954, I, 906.
 (125) Marchal - Jaspar, op. cit., p. 392.
 (126) Hof van verbr., 10-6-1895, Pas. 1895, I, 214.
 (127) Hof van verbr., 22-5-1922, Pas. 1922, I, 317.
 (128) Corr. rb. Brussel, 4-5-1949, Rev. dr. pén., 1948-49, p. 886 (+ note de Paul Sasserath).
 (129) Nijpels, op. cit., III, t. IX, II, n° 39; ibid. III, t. IX, III, n° 39.
 (130) Albert Kluyskens, Beginselen van burgerl. recht, d. I (1931): « De Verbintenissen » n° 28; Henri De Page, Traité élém. de dr. civ. belge, t. I (1933), n° 50; Rép. prat. dr. b., v° contrat et convention en général n° 226; rechth. Kooph. Kortrijk 31-10-1959, Rechtsk. Wbl. 1960-61, kol. 904).
 (131) William Lambrechts: Oplichting en bedrog in publiciteit en reclame, Rechtsk. Wbl. 1960-61, kol. 1605-1612.
 (132) Constant, op. cit., t. I (1959), nr 127.
 (133) Alg. prakt. rechtsverz., v° opzet, (R. Legros) (1959) n° 105.
 (134) Goedseels, op. cit., n° 2893.
 (135) Ibid. n° 2909; Calewaert, op. cit., blz. 55.
 (136) Calewaert, op. cit., blz. 56, n° 24; zie o.a. ook Wet 16-2-1954 op de blindenstok (en in verband met poging tot oplichting).
 (137) Hof van verbr., 31-7-1854, Pas. 1854, I, 357.
 (138) Op. cit., blz. 77, n° 3.
 (139) Hof van beroep Gent, 14-11-1960, Rechtsk. Wbl. 1960-61, kol. 1684.
 (140) Bentfort van Valkenburg, op. cit., blz. 26.
 (141) J.M. Van Bemmelen - W.F.C. Van Hattum, Hand-en Leerboek van het nederl. strafrecht, deel II (1954), blz. 313, n° 160.
 (142) Bentfort van Valkenburg, op. cit. blz. 30; T.J. Noyon - J.E. Langemeyer: het Wetb. van Strafrecht, deel II (1954) p. 413, n° 7.
 (143) Bentfort van Valkenburg, op. cit. blz. 42.
 (144) Noyon - Langemeyer, op. cit., blz. 415, n° 8.
 (145) Geert Duisterwinkel: Enige aspecten van het misdrijf oplichting naar nederl. recht (proefschrift) (1948), blz. 66.
 (146) Ibid. blz. 72.
 (147) Noyon - Langemeyer, op. cit. blz. 418, n° 9.
 (148) Van Bemmelen - Van Hattum, op. cit. blz. 329, n° 166.
 (149) Ibid. blz. 336, n° 169.
 (150) H.R. 31-5-1939, N.J. 1939, n° 963.
 (151) H.R. 27-5-1935, N.J. 1936, n° 51.
 (152) H.R. 19-1-1942, N.J. 1942, n° 574.
 (153) Noyon - Langemeyer, op. cit. blz. 418, n° 9.
 (154) Ibid. blz. 420, n° 10.
 (155) Duisterwinkel, op. cit. blz. 100; Rudolf Smit: Enige beschouwingen over verzekeringsbedrog (proefschrift), (1954), blz. 34.
 (156) Smit, op. cit. blz. 17 en 19.
 (157) Noyon - Langemeyer, op. cit. blz. 421, n° 11.
 (158) P. Van Heynsbergen; Verspreide Opstellen, « Een bestanddeel van oplichting » (1924), blz. 159.
 (159) Van Bemmelen - Van Hattum: op. cit., blz. 323, n° 164.
 (160) Van Heynsbergen, op. cit., blz. 162; Noyon - Langemeyer, op. cit. blz. 409, n° 1.
 (161) Van Heynsbergen, op. cit. blz. 152.
 (162) Noyon - Langemeyer, op. cit., blz. 421, n° 12.
 (163) Bentfort van Valkenburg, op. cit. blz. 82.
 (164) Op. cit., blz. 337, n° 169.
 (165) Van Bemmelen - Van Hattum: op. cit., blz. 322, n° 163.
 (166) H.R. 27-8-1900, W. 7486.
 (167) H.R. 27-3-1933, N.J. blz. 902.
 (168) Van Bemmelen - Van Hattum, op. cit., blz. 322, n° 163.
 (169) Noyon - Langemeyer, op. cit. blz. 411, n° 3.
 (170) Bentfort van Valkenburg, op. cit. blz. 105.
 (171) Ibid. blz. 109.
 (172) Van Bemmelen - Van Hattum, op. cit. blz. 316, n° 162.
 (173) Duisterwinkel, op. cit. blz. 140.
 (174) Noyon - Langemeyer, op. cit. blz. 385, n° 1.
 (175) H.R. 27-5-1935, N.J. 1936, n° 51.
 (176) H.R. 16-6-1919, N.J. 1919, n° 740.
 (177) Van Bemmelen - Van Hattum, op. cit. blz. 314, n° 161.
 (178) Smit, op. cit., blz. 28.

- (179) J. Graven: Etudes de dr. crim. suisse, « L'escroquerie en dr. pén. suisse » (1947), p. 39.
 (180) Ibid. p. 28.
 (181) Ibid. p. 38.
 (182) Ibid. p. 13.
 (183) Ibid. p. 13-15.
 (184) Ibid. p. 21.
 (185) Ibid. p. 24.
 (186) Ibid. p. 30.
 (187) Ibid. p. 33 - 34.
 (188) Ibid. p. 35.
 (189) Ibid. p. 35.
 (190) Ibid. p. 40 - 42.
 (191) Ibid. p. 42.
 (192) Pietro Fredas: La Truffa processuale, (1945), p. 8.
 (193) Ibid. p. 11.
 (194) Cass. 4-6-1932, Riv. pen. 1932, p. 1242.
 (195) Fredas, op. cit. p. 9-10.
 (196) C. 17-7-1931, p.m.c. Gramaglia, J.I, I, 49.
 (197) C. 13-11-1939, Colombino, Riv. pen. 1940, 36, 2222.
 (198) C. 23-10-1933, Bandino, Guist. pen. 1933, II, 1943.
 (199) C. 20-11-1933, Ciamporcero, Guist. pen. 1934, II, 416, 143.

- (200) Nijpels, op. cit., III, p. 502.
 (201) Ibid., III, t. IX, II, n° 39; t. IX, III, n° 39.
 (202) Goedseels, op. cit., n° 2913.
 (203) Ibid. n° 2917.
 (204) Dorigny, op. cit. p. 244 et 246.
 (205) Ibid. p. 257; Garçon, op. cit. n° 140.
 (206) Garraud, op. cit. n° 2286.
 (207) Sevray, op. cit. p. 126.
 (208) Duisterwinkel, op. cit. blz. 36.
 (209) Noyon - Langemeyer, op. cit. blz. 411, n° 4.
 (210) Graven, op. cit. p. 47.
 (211) Fredas, op. cit. p. 11.
 (212) Marchal - Jaspas, op. cit., p. 398, n° 1325; Garçon, op. cit., p. 38, n° 173.
 (213) Hof van verbr., 31-5-1897, Pas. 1897, I, 212.
 (214) Hof van Verbr. 18-6-1956, Recht. Wbl. 1957-58, kol. 167.
 (215) Pand. belges, v° escroquerie, n° 287, Les Nouvelles, procéd. pén. t. I, vol. II, v° Extradition, n° 12.
 (216) Dalloz, op. cit. n° 298.
 (217) Belg. Staatsblad, 1-7-1960 (goedgek. belg. wet 30-6-1960, in Belg. Staatsbl. 11-8-1960).

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 8 september 1960

Eerste voorzitter: M. de Clippele.
 Raadsheer-Verslaggever: M. Valentin.
 Advokaat-generaal: M. Delange.

1. Procesrecht. — Vordering door verscheidene personen bij een zelfde exploit ingesteld. — Evenveel afzonderlijke vorderingen als personen. — Plaats van de detaillering der verschillende vorderingen in de conclusies.
2. Bewijs. — Onrechtmatige daad. — Grond van rechtvaardiging ingeroepen door verweerder. — Bewijslast van de eiser.

1. Wanneer verscheidene personen de vergoeding van het hun door een misdrijf of een oneigenlijk misdrijf berokkende schade vragen, maakt de eis van elk dier personen, hoewel door hetzelfde exploit ingesteld, een afzonderlijke vordering uit, die op een individuele titel berust. Geen enkele wetsbepaling schrijft evenwel voor de omstandige opgaven van de eisen in het eindgedeelte van de conclusies op te nemen; het volstaat dat deze omstandige opgave ergens in de conclusies voorkomt.

2. Het feit, dat de bestuurder van een motorvoertuig de rijweg verlaat, een vluchtheuvel oprijdt en er met een voorzienbare hindernis in botsing komt, maakt alleen dan een overtreding van het algemeen reglement op de politie van het wegverkeer uit, indien er geen grond van rechtvaardiging aanwezig is.

Wanneer hij, die een dergelijk feit begaat, een grond van rechtvaardiging doet gelden en zijn stelling niet ontbloomt is van een element, dat deze geloofwaardig maakt, rust de last van het bewijzen van de onjuistheid ervan op de partij, die hem dat feit als een fout aanrekent.

Adam en De Boi t./ Tremblay.

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 16, 17, 21, 23, 25 en 33 van de wet van 25 maart 1876, de inleidende titel van het Wetboek

van burgerlijke rechtsvordering inhoudende, en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest ten opzichte van aanlegster, handelende in haar persoonlijke naam en als voogdes over ieder van haar vijf minderjarige kinderen, ontvankelijk verklaard heeft het hoger beroep van verweerder tegen het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg van 20 september 1957, in zover hij bij dit vonnis voor de dood van hun echtgenoot en vader verantwoordelijk verklaard was op grond van de door hem begane quasi-delictuele fout, en hij veroordeeld was om haar de som van 2.505.079 F te betalen, en doordat het bestreden arrest hun op dit hoger beroep hun quasi-delictuele vordering ontzegd heeft;

dan wanneer deze bij exploit van 7 november 1956 ingestelde vordering strekte tot het betalen aan aanlegster, zowel in haar eigen naam als in de hoedanigheid van wettelijke voogdes over ieder van haar vijf minderjarige kinderen, van de globale sommen van 32.601 F en 7.563.200 F, en dan wanneer in elk geval aanlegster in haar laatste conclusies die in voormelde veelvuldige hoedanigheden vóór de eerste rechter genomen werden — het enige stuk waarin de waarde van de daardoor voorgebrachte eisen vastgesteld is — verzocht dat verweerder uitsluitend ertoe zou veroordeeld worden haar te betalen de globale som van 4.324.109 F en subsidiair de som van 2.614.936 F, zulks tot vergoeding zowel van het door de overledene geleden nadeel als van het eigen nadeel dat individueel aan haarzelf en aan elk van haar vijf kinderen berokkend werd, en dan wanneer derhalve, aangezien ieder van deze eisen gesteund was op een afzonderlijke oorzaak en een afzonderlijke titel, te weten respectievelijk de schade die door het oneigenlijk misdrijf berokkend werd aan de overledene, aan zijn weduwe en aan elk van zijn minderjarige kinderen, die eisen ten aanzien van de aanleg naar hun eigen bedrag dienden te worden gewaardeerd, dit bedrag onbepaald bleef wegens niet-bepaling door elk hunner van het aandeel dat hij in de gevorderde globale veroordeling vroeg, en dan wanneer mitsdien het vonnis, in zover daarbij over die eisen uitspraak gedaan werd, in laatste aanleg gewezen was en het hoger beroep daartegen niet kon ontvangen worden, ondanks het bedrag van de door aanleggers op het vervoercontract

gesteunde eis en het bedrag van de door eerste aanlegster ingestelde eis, welke wegens het verschil tussen de oorzaken en de titels niet met voormelde eisen mochten samengevoegd worden, en ondanks de raming bij zijn conclusies verricht door verweerder die de aanleg van eisen tot betaling van sommen niet mocht bepalen;

en dan wanneer, in ieder geval, nu het geen uitspraak gedaan heeft over het bedrag van de sommen welke eventueel door aanlegster en elk van haar minderjarige kinderen gevorderd werden voor iedere van deze quasi-delictuele, op onderscheiden titels gesteunde eisen, het bestreden arrest het nagaan van de wettigheid van zijn beslissing onmogelijk maakt en niet met redenen omkleed is:

Overwegende dat het arrest niet aangevallen is in zover het het beroep als ontvankelijk beschouwd heeft ten aanzien van de op het vervoercontract gesteunde vordering en ten aanzien van de op verweerders aquiliaanse verantwoordelijkheid gesteunde eis van eerste aanlegger;

Overwegende dat de vordering welke door aanlegster in haar persoonlijke naam en als voogdes over haar kinderen ingesteld werd strekte tot vergoeding van het nadeel dat zo persoonlijk als ex haerede geleden werd door haarzelf en haar kinderen tengevolge van het verkeersongeval waarbij haar echtgenoot om het leven was gekomen;

Overwegende, voorzeker, dat, wanneer verscheidene personen de vergoeding van het hun door een misdrijf of een oneigenlijk misdrijf berokkende schade vragen, de eis van elk dier personen, hoewel door hetzelfde exploit ingesteld, een afzonderlijke vordering uitmaakt welke op een individuele titel berust;

Overwegende evenwel dat ten deze, al was in het laatste gedeelte van de door aanlegster genomen conclusies een globaal cijfer opgegeven, de tekst ervan op expliciete manier én in bijzonderheden de verdeling van de gevorderde vergoedingen aanduidde;

Dat het volstaat dat de omstandige opgave van de eisen onder de gronden van de conclusies opgenomen is, naardien geen enkele wetsbepaling aanlegster ertoe verplicht deze opgave in het eindgedeelte van haar conclusies te herhalen;

Overwegende dat uit evengemelde conclusies blijkt, enerzijds, dat aanlegster onder meer betaling voor haarzelf van 100.000 F vorderde, en, voor elk van haar kinderen, van 50.000 F, als vergoeding voor het zedelijk nadeel dat hun berokkend was door het overlijden van het slachtoffer, hetwelk aan verweerders fout geweten was;

Overwegende dat eruit volgt dat de eis van elke der partijen het bedrag van de eerste aanleg te boven ging; dat de andere, voor elke van aanleggers niet bepaalde punten van de eis dienden te worden samengevoegd met de hierboven voor elk van hen aangeduide sommen in zover zij in hunnen hoofde uit eenzelfde oorzaak voortvloeiden, en dat hun individueel totaal mitsdien het bedrag van de eerste aanleg te boven ging;

Overwegende dat de eis die door aanlegster zowel in haar persoonlijke naam als in de naam van haar minderjarige kinderen «ex haerede» ingesteld werd tot vergoeding van het aan het overledene berokkende nadeel uit dezelfde titel voortvloeide en volgens de conclusies strekte tot de betaling van 45.693 F, hierin begrepen 25.000 F als zedelijke schade tijdens de overleving; dat daarover bijgevolg door het beroepen vonnis slechts in eerste aanleg recht was gedaan;

Overwegende dat eruit volgt dat de conclusies welke

vóór de eerste rechter door aanlegster zowel in haar persoonlijke naam als in naam van elk van haar kinderen genomen werden, zonder dubbelzinnigheid aanduiden dat hun eisen die op grond van verweerders aquiliaanse verantwoordelijkheid zowel in hun hoedanigheid van erfgenamen van het slachtoffer als in hun persoonlijke naam ingesteld waren, ten aanzien van elk der aanleggers onder voorbehoud van hoger beroep zouden berecht worden;

Overwegende dat, daar de ontvankelijkheid van het hoger beroep niet betwist is, het hof van beroep zijn beslissing op dit punt niet behoefde met redenen te omkleeden;

Dat het middel niet kan ingewilligd worden;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1315, 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, 13, 26 en 48 van het koninklijk besluit van 8 april 1954, houdende reglement van de politie van het wegverkeer;

doordat het bestreden arrest aanleggers hun vordering ontzegt die gesteund was op de door verweerder begane quasi-delictuele fout, om de reden «dat zij ten onrechte betogen dat deze fout blijkt uit de vaststelling dat het (door verweerder bestuurde) voertuig de rechterkant van de rijweg verlaten heeft en zo terecht gekomen is op een zuil welke op een vluchtheuvel stond; dat de eerste rechters ten onrechte deze stelling aangenomen hebben, verklarende dat het feit de rijweg te verlaten en in botsing te komen met een buiten deze weg gelegen hindernis op zichzelf een fout uitmaakt; dat, zo deze vaststelling kan leiden tot het vermoeden dat de bestuurder een fout begaan heeft door een manoeuvre «onbehandig uit te voeren» of door niet oplettend genoeg te zijn, het daar slechts een feitelijk vermoeden geldt dat geen bewijs kan opleveren indien verweerder van de feiten een waarschijnlijke verklaring geeft, ten deze een fout van het slachtoffer, welke het arrest als een eenvoudig geloofwaardige verklaring aanziet, hoewel vaststellende dat verweerder hiervan het bewijs niet levert doch eraan toevoegende dat hij de last van het bewijs niet heeft;

dan wanneer het feit dat de bestuurder van een motorvoertuig de rijweg verlaat, zo een vluchtheuvel oprijdt en er met een voorzienbare hindernis in botsing komt een overtreding van de artikelen 13, 26-1 en 48-1 van het koninklijk besluit van 8 april 1954 en bijgevolg een fout uitmaakt, en dan wanneer derhalve verweerder, die zich van de gevolgen van deze fout wilde bevrijden door het aanvoeren van de fout van het slachtoffer, behoorde het bewijs van deze fout te leveren:

Overwegende dat het feit dat de bestuurder van een motorvoertuig de rijweg verlaat, een vluchtheuvel oprijdt en er met een voorzienbare hindernis in botsing komt een overtreding van het algemeen reglement op de politie van het wegverkeer alleen dan uitmaakt indien er geen grond van rechtvaardiging aanwezig is;

Overwegende dat, wanneer hij die dergelijk feit begaat het bestaan van een grond van rechtvaardiging doet gelden, en zijn stelling niet ontbloomt is van een element dat deze geloofwaardig maakt, de last van het bewijzen van de onjuistheid ervan rust op de partij welke hem dat feit als een fout aanrekent;

Overwegende dat het bestreden arrest, na vastgesteld te hebben dat het bestaan van een fout in hoofde van verweerder kon vermoed worden, de door hem gegeven lezing van de feiten als waarschijnlijk en geloofwaardig aanziet, het ongeval toeschrijvende aan het onverwachte gebaar van het slachtoffer dat plots

het stuurwiel zou gegrepen hebben en zodoende de wagen zou hebben doen afwijken; dat, hoewel vaststellende dat het bewijs van deze bewering door verweerder niet geleverd was, het arrest besluit dat geen enkele fout waardoor hij verantwoordelijk kan staan tegen hem bewezen is;

Overwegende dat het arrest door een soevereine beoordeling van de feitelijke omstandigheden der zaak en zonder de bewijslast te verleggen, nocht het begrip van fout in de zin van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek te miskennen, wettig heeft kunnen beslissen dat aanleggers geen rechtvaardiging gegeven hadden van de gegrondheid van hun vordering welke gesteund was op de overtreding van de strafwet die zij verweerder ten laste legden;

Dat het middel niet kan ingewilligd worden;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanleggers tot de kosten.

RAAD VAN STATE

5de Kamer. — 17 maart 1961.

Eerste-Voorzitter : M. Soetens.
Raadsheren : M.M. Mast en Mees.
Auditeur : M. Maroy.

1. Beroep tot nietigverklaring van verschillende K.B. — Collectief beroep.

2. Artikel 11 W. 3 aug. 1919 - 27 mei 1947 betreffende de prioriteitsrechten. — Toepassing.

3. Artikel 6 Grondwet. — Gevolg.

1. *Het verzoekschrift dat verschillende onderwerpen omvat, voor dewelke verschillende wetten en verordeningen gelden en die afzonderlijke onderzoeken en debatten noodzakelijk maken, miskent de eisen van een goede rechtsbedeling.*

2. *De overheid die de benoemingen in de openbare instellingen doet, is niet gebonden door de wetgeving op de prioriteitsrechten zo een wedde van meer dan 39.000 F verbonden is aan de te begeven betrekkingen.*

3. *Artikel 6 Grondwet verplicht de overheid niet om aan alle burgers die de gestelde voorwaarden vervullen, te berichten dat zij voornemens is een benoeming te doen; deze verplichting kan enkel door bijzondere wetsbepalingen worden opgelegd.*

Debra t/ Belgische Staat (1. Minister van Binnenlandse Zaken; 2. Minister van Sociale Voorzorg).
Tussenkomen partijen : Neirinck en Consoorten.

Arrest nr. 8487.

Overwegende dat het beroep strekt tot nietigverklaring van :

1° het koninklijk besluit van 28 april 1958, bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 14 mei 1958, houdende benoeming van Maron Armand tot administrateur-directeur van het Fonds voor scholing, omscholing en sociale herscholing van mindervaliden;

2° het koninklijk besluit van 21 april 1958, waarbij Mees Maurice wordt benoemd tot lid van het Coördinatiebureau van de Raad van State;

3° het koninklijk besluit van 23 april 1958, waarbij Hayon Pierre en Coolen Jean worden benoemd tot substituu-auditeur-generaal bij de Raad van State;

4° het koninklijk besluit van 26 april 1958, waarbij Rousseaux Claude en De Leuze Gilles worden benoemd tot adjunct-griffier bij de Raad van State;

5° de benoeming van Gregoire Joseph tot algemeen beheerder van de Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen, bij toepassing van artikel 21 van het organiek koninklijk besluit van 19 april 1958 van de Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 19 en 20 mei 1958;

6° het koninklijk besluit van 21 april 1958, bij uittreksel verschenen in het Belgisch Staatsblad van 24 mei 1958, waarbij De Boodt Hubert wordt benoemd tot adjunct-algemeen beheerder van de Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen;

7° het koninklijk besluit van 29 mei 1958, bij uittreksel verschenen in het Belgisch Staatsblad van 2-3 juni 1958, waarbij Neirinck M. wordt benoemd tot adjunct-algemeen beheerder van het Nationaal Pensioenfonds voor mijnwerkers;

Overwegende dat de tussenkomen partijen De Leuze en Mees zich op de niet-ontvankelijkheid van het inleidend verzoekschrift van 14 juli 1958 beroepen, in zover dit collectief is;

Overwegende dat artikel 2, 2°, van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State bepaalt, dat een zaak bij de Raad van State aanhangig wordt gemaakt door middel van een verzoekschrift dat... het voorwerp van de aanvraag moet bevatten; dat het verzoekschrift luidens het aan genoemd besluit voorafgaande verslag aan de Regent, de Raad van State moet inlichten over de juiste toedracht van het geschil dat hem voorgelegd of de vraag die tot hem gericht wordt; dat artikel 70, § 1, 2°, van hetzelfde besluit bepaalt, dat de verzoekschriften die een beroep tot nietigverklaring inleiden tegen de akten en reglementen van de onderscheiden administratieve overheden, aanleiding geven tot de betaling van een recht van 750 frank; dat dit recht, luidens het verslag aan de Regent, is vastgesteld als bijdrage in de kosten en forfaitair is;

Overwegende dat deze bepalingen niet in acht zijn genomen en dat de eisen van een goede rechtsbedeling worden miskend, wanneer de eis verscheidene onderwerpen heeft, waarvoor verschillende wetten en verordeningen gelden, en die afzonderlijke onderzoeken en debatten noodzakelijk maken;

Overwegende dat de bestreden benoemingen zijn gedaan, enerzijds in drie verschillende openbare instellingen, anderzijds, bij het auditoraat, het coördinatiebureau en de griffie van de Raad van State; dat tussen deze eisen tot nietigverklaring van benoemingen bij deze openbare instellingen en benoemingen bij de Raad van State geen onderling verband bestaat waardoor die eisen hadden kunnen worden samengevoegd, gesteld dat zij door middel van afzonderlijke verzoekschriften waren ingediend;

Overwegende dat het door de tussenkomen partijen De Leuze en Mees aangevoerde middel gegrond is; dat het beroep alleen ontvankelijk is voor zover het de eerste bestreden benoeming betreft;

Overwegende dat verzoeker, ter zake van het koninklijk besluit houdende benoeming van Maron, betoogt, dat het genomen is met schending van artikel 11 van de wet van 3 augustus 1919 - 27 mei 1947 betreffende de prioriteitsrechten, omdat vooraf geen openbare oproep tot de kandidaten is gericht;

Overwegende dat het middel niet ter zake dient; dat het Fonds voor scholing, omscholing en sociale herscholing van minder-validen immers een openbare instelling is die bij het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg is opgericht door artikel 2 van de wet van 28 april 1958 betreffende de scholing, de omscholing en de sociale herscholing van de minder-validen; dat genoemde instelling onder Staatstoezicht staat in de zin van artikel 12 van de hiervorenvermelde wetten van 3 augustus 1919 - 27 mei 1947;

Overwegende dat de overheid die de benoemingen in de openbare instellingen doet, bij toepassing van dit besluit niet door de wetgeving op de prioriteitsrechten gebonden is wanneer een wedde van meer dan 39.000 frank verbonden is aan de te begeven betrekkingen; dat verzoeker niet betwist, dat het ambt waarin het bestreden koninklijk besluit Maron heeft benoemd, tegen een hoger bedrag dan het genoemde is bezoldigd;

Overwegende dat verzoeker in de tweede plaats doet gelden, dat het besluit dat Maron heeft benoemd, de algemene beginselen van het administratief recht schendt en artikel 6 van de Grondwet miskent, omdat geen bekendmaking van de vacature eraan voorafgegaan is;

Overwegende dat dit middel niet opgaat; dat artikel 6 van de Grondwet de benoemende overheid niet verplicht om aan alle burgers die de gestelde voorwaarden vervullen, te berichten dat zij voornemens is een benoeming te doen; dat die verplichting alleen door bijzondere wetsbepalingen kan worden opgelegd; dat deze in het onderhavige geval niet voorhanden zijn;

Besluit :

Artikel 1.

Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9de Kamer. — 24 februari 1961.

Voorzitter : M. Hodûm.

Raadsheren : M.M. Liard en Van der Haegen.

Advokaat-generaal : M. Cerckel.

Advokaten : Mrs. Donnet en Collard.

Vertegenwoordiging in rechten van de reder. — Vordering tot vergoeding van ladingschade, ingesteld bij een exploit, uitgebracht op naam van de kapitein, die op het ogenblik der feiten het bevel voerde over het schip doch niet meer ten dage van de betekening der dagvaarding. — Ontvankelijkheid.

De tegen een rederij gerichte vordering tot vergoeding van ladingschade, ingesteld bij een exploit, uitgebracht op naam van de kapitein, die tijdens het in aanmerking komende zeevervoer het bevel voerde over het schip, maar niet meer op het tijdstip, dat het exploit aan de gekozen woonplaats van de agent van de rederij werd afgegeven, moet als geldig en ontvankelijk worden beschouwd. Nu de rederij vanaf de beginne kennis heeft gehad van het uitgebracht exploit en zelf verweer heeft gevoerd kunnen haar rechten van verdediging niet zijn miskend.

N.V. Stad Rotterdam Anno 1720 e.a.
t/ Kapitein Hansen (ss. Black Condor).

Gezien in regelmatige uitgifte het vonnis der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, d.d. 3 juni 1959, aan al de appellanten betekend op 8 juli 1959, en waartegen op 17 juli 1959, binnen de wettelijke termijn, een naar vorm regelmatig beroep werd aangetekend ;

Aangezien geïntimeerde de onontvankelijkheid opwerpt van de tegen hem door appellanten ingestelde eis, onder voorwendsel dat op 10 augustus 1957, datum van het gedinginleidend exploit, Kapitein Hansen had opgehouden het bevelhebberschap uit te oefenen over het zeeschip Black Condor, — omstandigheid die niet betwist wordt, en waaruit geïntimeerde wil afleiden dat, vermits niet de persoonlijke aansprakelijkheid van de kapitein, doch wel die van de reder beoogd wordt, deze laatste ten onrechte aangesproken werd in een persoon die hem ten tijde van de dagvaarding niet meer vertegenwoordigde ;

Aangezien de besluiten van geïntimeerde terecht zinspelen op de historische omstandigheden die destijds, in de loop van vorige eeuw, wanneer de verbindingen moeilijk, zo niet onmogelijk waren, de rechtspraak er toe brachten, voor dringende proceduremaatregelen, een zekere uitbreiding toe te staan aan de vertegenwoordiging voor het gerecht van de scheepseigenaar door de kapitein, vertegenwoordiging die slechts in geval van aanvaring, voorzien was bij artikels 253 en 254 van het handelswetboek ;

Aangezien deze jurisprudentiële toegeeflijkheid zowel in het belang der rederijen als in dit van hun tegenstrevers werd uitgewerkt, en door louter praktische redenen, namelijk de noodwendigheden van de handel, verrechtvaardigd was — zodat het aanwenden van de rechtsprincipes van het mandaat of van het dienstkontraat op gezegde vertegenwoordiging, niet enkel volstrekt ter verrechtvaardiging ervan overbodig is, doch zelfs misleidend kan worden, zo men hogervermelde handelsnoodwendigheden uit het oog verliest ;

Aangezien — weze terloops opgemerkt — verbindingen en informatiemogelijkheden hedendaags derwijze vergemakkelijkt worden dat, behoudens andersluidende wetsbeschikking, de vertegenwoordiging der rederijen in rechte door hun kapiteins — welke deze ook wezen — zonder nadeel in de toekomst meer en meer in onbruik zou kunnen vallen ;

Aangezien het er echter, in het onderwerpelijke geschil, op aan kwam, door een vertegenwoordiger — scheepsbevelhebber, de rederij in rechte te doen verschijnen ;

Aangezien overeenkomstig de heersende rechtspraak, voorzeker de eis van appellanten ontvankelijk ware geweest tegen de ten tijde der dagvaarding bevelvoerende kapitein als vertegenwoordiger der rederij, maar aangezien dezelfde praktische redenen die zulks zouden hebben verrechtvaardigd, even goed, ja met meer aandrang nog, aanwezen het inleidend exploit te richten op naam van Kapitein Hansen, tijdens wiens bevelhebberschap het feit is ontstaan waarvoor de aansprakelijkheid van de rederij wordt nagestreefd ;

Aangezien anderzijds, moest men de thesis van geïntimeerde tot in haar strenge gevolgtrekking toe aanvaarden, namelijk met inbegrip van de niet-ontvankelijkheid van de eis betekend aan de kapitein die het bevel voerde ten tijde der litigieuze gebeurtenis, met noodzakelijkheid de kapitein in dienst op de dag der citatie in de zaak te betrekken, zulke rechtsbedeling, alhoewel oorspronkelijk op praktische redenen steunend, in feite zou neerkomen op het kunstmatig scheppen van allerhande moeilijkheden, daar die rederijen inderdaad niet wettelijk verplicht zijn de veranderingen in hun personeel aan het publiek bekend

te maken en de dagende partijen steeds, verplicht tot opzoekingen zonder uitkomst, zouden te vrezen hebben dat de door hen gekende kapitein, juist vóór de dagvaarding vervangen, ontslagen of geschorst werd, — en zulks mogelijk nog wel met opzet vanwege de rederij, in de hoop zich een middel van niet ontvankelijkheid voor te behouden ;

Aangezien trouwens voor 1932 de enge stelregel door geïntimeerde voorop gezet nergens uitdrukkelijk voorkomt in de talrijke door hem aangehaalde rechtspraak ;

Aangezien weliswaar op 17 november 1932 de Handelsrechtbank van Antwerpen een rederij in het ongelijk stelde die gedaagd had willen worden op naam van de kapitein in dienst ten tijde van het litigieus feit en aangezien om de eis zoals hij ingeleid was toch ontvankelijk te verklaren, die beslissing terloops opmerkte dat de aanzegging aan de vroegere kapitein « zonder waarde » ware geweest — wat ten opzichte van haar doeleinden een schijnbaar overbodig en nutteloos motief uitmaakte ;

En aangezien sindsdien, in de gevallen die enige gelijkenis vertonen met het onderhavige, de voorgelegde precedentes zich vergenoegen, zonder verder onderzoek, gewoonweg hogerbedoeld motief te herhalen onder voorwendsel van vaststaande rechtspraak ;

Aangezien de ter zake instrumenterende deurwaarder op 10 augustus 1957, zijn gedinginleidend exploit overhandigde aan de agent van de rederij te Antwerpen, de Black Diamond Lines, Frankrijklei 38, zijnde de gekozen en overeengekomen geldig verklaarde woonst van de rederij en niet betwist wordt dat deze laatste zelfverweer voert sinds het inleiden van de procedure in eerste aanleg ;

Aangezien al de verdedigingsrechten van de werkelijke verweerder aldus van het begin af geëerbiedigd werden ;

Aangezien men zich in zulke omstandigheden afvraagt welk rechtmatig belang er aan de zijde van geïntimeerde kan aan gehecht worden, de naam van deze, eerder dan van gene zijner kapiteins op het overigens regelmatig exploit te zien prijken ;

Aangezien zulke formalistische vitterij des te meer als een onbevallige procedureel voorkomt, daar de rederij zelf, op 9 april 1956, een kortgeding inspande op naam van kapitein Hansen, alsdan weliswaar nog steeds bevelhebber van het zeeschip Black Condor, doch er zich wel voor wachtte, in het hoofdgeding, haar middel van niet-ontvankelijkheid voor 13 februari 1959, in haar besluiten voor de Handelsrechtbank, bekend te maken ;

Aangezien onderhavige eis tegen Kapitein Hansen ingesteld dient beschouwd als geldig gericht tegen de rederij, en derhalve ontvankelijk is ;

Wat de verjaring betreft :

Aangezien de litigieuze machine te Antwerpen gelost werd op 8 april 1956 en de dagvaarding ten gronde op 10 augustus 1957, dus meer dan een jaar later, betekend werd ;

Aangezien de brief d.d. 23 april 1956, waarbij appellanten « beschouwen dat, behoudens tegenbericht vanwege geïntimeerde, de dagvaarding ten gronde verondersteld wordt als zijnde betekend », geen melding maakt van enige schorsing, en in alle opzichten waardeeloos is, niet enkel wegens afwezigheid van akkoord der tegenpartij op deze eenzijdige « beschouwing », doch vooral om reden dat geïntimeerde op 24 december 1956 uitdrukkelijk liet weten dat « ten nuttige tijde diende gedagvaard » ;

Aangezien de omstandigheid dat dit laatste schrijven verzonden werd verschillende maanden na eerstgestelde brief, niets verandert aan zijn draagwijdte, die niets anders zijn kan als het op 23 april 1956 voorziene « tegenbericht » ;

Aangezien de briefwisseling over zulke kiese aangelegenheden inderdaad in haar geheel dient beschouwd en volstrekt ondubbelzinnig moet voorkomen om desgevallend in aanmerking te kunnen genomen worden ;

Aangezien de eis dus verjaard is ;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935 ;

Alle andere, meer omvattende of strijdige besluiten verwerpend ;

Ontvangt het beroep ;

En er recht op doende, doet het vonnis waartegen beroep te niet behalve wat de kosten betreft ;

Wijzende, verklaart de eis van appellanten ontvankelijk in zijn vorm doch verjaard ;

Veroordeelt appellanten tot de kosten van beroep.

NOOT : In vorenstaand arrest wordt felle kritiek uitgeoefend op een volgens het Hof sedert 1932 door de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen gevolgde rechtspraak, waarbij beslist werd, dat de rederij alleen geldig in rechte vertegenwoordigd wordt door de kapitein die op het ogenblik van het uitbrengen der dagvaarding in zake van ladingschade het bevel voert over het in aanmerking komende schip (verg. o.a. Rb. Kph. Antwerpen 17 november 1932, 24 maart 1955, 17 november 1959, Jurisprudence du Port d'Anvers, 1932, 324, 1955, 340, 1060, 153).

Verg. in verband met deze kwestie o.a. de noot van L.v. S. onder een arrest van hetzelfde Hof en van dezelfde datum in een gelijkaardige zaak, verschenen in de Jurisprudence du Port d'Anvers 1961, 137 en de motivering van een andersluidend vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, dd. 5 april 1961. Jurisprudence du Port d'Anvers, 1961, 270. In dit vonnis worden de in de arresten van 24 februari 1961 van het Hof geformuleerde beschouwingen uitvoerig besproken.

B.

HOF VAN BEROEP TE GENT

4de Kamer. — 20 maart 1961.

Voorzitter : M. Vanden Abeele.

Raadsheren : M.M. Morel de Westgaver en Bevernaege.

Advokaat-generaal : M. Van Hauwaert.

Advokaat : Mr. Ginion (Moeskroen).

Jeugdbescherming (wet van 15 juni 1960). — **Minderjarigen van min dan achttien jaar oud.** — **Aange troffen in danszaal.** — **Vergezeld van hun oudere zuster ter vervanging en met toestemming van de vader.** — **« Persoon aan wiens bewaking de minderjarige werd toevertrouwd »** (art. 1, alinea 2 van de wet). — **Betekenis en draagwijdte van deze woorden :** ouders of voogd van de minderjarige, of persoon bij rechterlijke beslissing aangeduid om de bewaking over hem uit te oefenen. — **Uitsluiting van dezen die tijdelijk en uitzonderlijk door de ouders of de voogd met het toezicht zouden belast worden.**

Uit het doel beoogd door de wet van 15 juli 1960 betreffende de jeugdbescherming en uit de wil van de wetgever, duidelijk tot uiting gebracht tijdens de parlementaire besprekingen van deze wet, blijkt dat de wetgever zich erom beijverd heeft de jeugd op de meest doeltreffende wijze tegen de verderfelijke invloeden en het zedelijk gevaar van bepaalde plaatsen en inrichtingen te vrijwaren, en het toezicht over hen te verscherpen; daartoe heeft hij niet enkel de bij de wet van 15 mei 1912 op de kinderbescherming gestelde leeftijdsgrens tot 18 jaar uitgebreid, doch ook de uitzonderlijke omstandigheden bepaald waarin de toegang van ongehuwde minderjarigen beneden de leeftijd van 18 jaar tot dergelijke plaatsen en inrichtingen, met name danszalen, toch gedoogd wordt, nl. wanneer zij aldaar vergezeld zijn van hun vader, moeder, voogd of van de persoon aan wiens bewaking zij werden toevertrouwd.

Aan de woorden van art. 1, al. 2, van de wet «persoon aan wiens bewaking de minderjarige werd toevertrouwd» dient, op grond van de restrictieve verklaring welke de vrijheidsbeperkende reglementering, door de wet van 15 juli 1960 gehuldigd, vereist, een wel beperkte betekenis en draagwijdte te worden gegeven. In overeenstemming met de tijdens de bespreking van de wet uitgedrukte eensluidende zienswijze, betekenen bedoelde woorden de persoon bij rechterlijke beslissing aangeduid om de bewaking over de minderjarige uit te oefenen, ter uitsluiting van degenen die tijdelijk en uitzonderlijk door de ouders of de voogd met het toezicht over de minderjarige zouden worden belast, zoals «in casu» zijn oudere zuster die hem, in de danszaal waar hij aangetroffen werd, vergezelde, ter vervanging en met toestemming van de vader.

In zake O.M. t/ Asseau Elise en Vermeulen Georges.

Overwegende dat de beroepen tijdig en regelmatig ingesteld werden;

Overwegende dat door het onderzoek en de behandeling der zaak voor het Hof gebleken is dat Verstraete Ariette en Fonteyn Robert, beiden minder dan 18 jaar oud op de dag der vaststelling, aangetroffen werden in de danszaal «Neptunus» te Moeskroen, uitgebaat door verdachte Asseau en voor wie aansprakelijk is de tweede gedaagde Vermeulen;

Overwegende dat beide minderjarigen begeleid waren door een oudere zuster meer dan 18 jaar doch zelf nog minderjarig in vervanging en met de toestemming van hun vader;

Overwegende dat verdachte zulks niet betwist doch staande houdt dat zij geen overtreding van de wet heeft gepleegd vermits bedoelde minderjarigen in casu niet alleen waren doch vergezeld door een persoon zijnde een oudere zuster aan het toezicht van wie zij toevertrouwd waren door de vader;

Overwegende dat de wet van 15 juli 1960 in artikel 1 2° lid de toegang van de danszalen ontzegt aan ieder ongehuwde minderjarige min dan 18 jaar oud, indien hij niet vergezeld is door zijn vader, zijn moeder of de persoon aan wiens bewaking hij werd toevertrouwd;

Overwegende dat voormelde wet voor doel heeft de minderjarigen te vrijwaren tegen de zedelijke gevaren van bepaalde plaatsen en inrichtingen en het toezicht over hen te verscherpen; dat zij tevens de door de wet van 15 mei 1912 over de kinderbescherming bepaalde ouderdomsgrens heeft uitgebreid en gebracht

op 18 jaar; dat zij evenwel de uitzonderlijke omstandigheden bepaalt waarin de toegang van dergelijke plaatsen en inrichtingen toch gedoogd wordt;

Overwegende dat de voorbereidende werken dezer wet duidelijk aantonen dat aan deze vrijheidsbeperkende reglementering, een inkortende uitlegging dient gegeven; dat immers niet te betwijfelen valt dat de Wetgever zich beijverd heeft om de jeugd op de meest doeltreffende wijze tegen de verderfelijke invloeden te vrijwaren en de personen opgesomd heeft die het meest aangewezen zijn om in uitzonderlijke gevallen het toezicht waar te nemen; dat, daarom ook hij dit laatste heeft toevertrouwd aan de ouders en de voogd in de eerste plaats en bij ontstentenis van dezen aan de persoon aan wie het recht van bewaking is overgegaan;

Overwegende dat verdachte vergeefs aanvoert dat de woorden «persoon aan wiens bewaking de minderjarige werd toevertrouwd» dubbelzinnig voorkomen en dienen geïnterpreteerd in de gewone en gebruikelijke zin eraan gegeven in de volksmond, te weten de persoon die feitelijk door de ouders of de voogd aangeduid werd om de minderjarige te vergezellen en in het oog te houden;

Overwegende inderdaad, dat gelet op de tijdens de bespreking van de wet uitgedrukte eensluidende zienswijzen, de wil van de wetgever niet kan in twijfel getrokken worden van ook de woorden «persoon aan wiens bewaking de minderjarige toevertrouwd werd» in de beperkende zin te begrijpen, te weten deze persoon aangeduid bij gerechtelijke beslissing, ter uitsluiting van dezen die tijdelijk en uitzonderlijk door de ouders of de voogd met het toezicht zouden worden belast; dat, hadde hij aan deze woorden een bredere zin willen geven, hij gewis na de woorden «toevertrouwd werd» de woorden «door de ouders en de voogd» zou bijgevoegd hebben;

Overwegende dat des te min aan deze bedoeling van de wetgever mag worden getwijfeld daar in de wet van 15 juli 1960 (art. 10) de mogelijkheid ingezien wordt voor de Koning de voorschriften er van samen te ordenen met deze van het S.W.B., en deze van de wet op de Kinderbescherming en zulks steeds ten einde de jeugd aan een strenger en doeltreffender toezicht te onderwerpen;

Overwegende dat de eerste rechter terecht de beide overtredingen van de wet als bewezen heeft aangenomen, doch echter ten onrechte bij toepassing van artikel 65 S.W.B. een enkele straf heeft uitgesproken vermits artikel 3 van de wet een straf voorziet voor ieder minderjarige;

Overwegende dat de toegemeten straf rechtmatig is en dient behouden evenals de gunst van de schorsing van straf wat betreft ieder der geldboeten; dat de tweede gedaagde terecht burgerlijk verantwoordelijk werd verklaard over de verdachte;

Om deze redenen :

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1035, 211 W.B.S.V. en toepassing makende van de wetsbepalingen door de eerste rechter ingeroepen en op deze terechtzitting door de Voorzitter opnieuw aangeduid ter uitzondering van artikel 85 S.W.B. en daarenboven artikel 140 W 18 juni 1869 gewijzigd door artikel 2 W. 4 september 1891;

Het Hof, wijzende op tegenspraak;

Ontvangt de beroepen en er over beslissend;

Hervormt het vonnis en opnieuw wijzende met eenparigheid van stemmen veroordeelt Asseau Elise tot

twee geldboeten elk van 26 frank, dewelke verhoogd met 190 opdecimen gebracht worden op 520 frank en zegt dat ingeval van niet betaling binnen de termijn door de wet bepaald iedere geldboete zal kunnen vervangen worden door een gevangenisstraf van 8 dagen;

Verwijst verdachte in de kosten van beroep, deze kosten begroot in het geheel op 413 frank en van I aanleg groot 98 frank;

Verklaart tweede gedaagde burgerlijk aansprakelijk voor het betalen dezer kosten;

Overwegende dat de straf tegen de veroordeelde uitgesproken de twee jaar gevangenisstraf niet overtreft, dat Asseau voorafgaandelijk niet verwezen is geworden voor criminele straf of een hoofdgevangenisstraf van meer dan drie maand, de uitgesproken straf een voldoende waarschuwing zal zijn om het plegen van andere misdrijven te voorkomen;

Gelet op artikel 9 W. 31 mei 1888 gewijzigd door artikel 1, 2, 3 W. 14 november 1947;

Beveelt dat de tenuitvoerlegging van bovenstaande veroordeling zal geschorst blijven gedurende een termijn van drie jaar indien de veroordeelde gedurende dit tijdsbestek geen nieuwe veroordeling tot een criminele straf of tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan één maand oploopt.

NOOT: Bij arrest van 26 juni 1961, heeft het Hof van Beroep te Gent, 4e Kamer, een gelijkluidende uitspraak gevelde, in zake O.M. t/ Vercammen Robert.

Men raadplege bovendien:

José Vanderveeren, « *La loi du 15 juillet 1960 sur la prévention morale de la jeunesse* », J. T. 1960, blz. 713-717, meer bepaald blz. 715.

A. Kebers, « *Loi du 15 juillet 1960 sur la prévention morale de la jeunesse* », R.D.P. 1960-1961, blz. 335-376, meer bepaald n° 51 tot 54, blz. 354 en 355, alsook: de verklaring van de heer senator Fonteyne, goedgekeurd door de toenmalige Minister van Justitie, de heer Struye, Senaatsvergadering van 24 juni 1948; Parl. Besch., Senaat, Zitt. 1954-55, n° 62; Parl. Besch., Kamer, Zitt. 1958-59, n° 218; en de verklaring van de heer volksvertegenwoordiger De Gryse tijdens de Kamerbespreking van 17 juni 1959.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

Kortgeding. — 23 mei 1961.

Voorzitter: M. Vanden Berghe.
Referendaris: M. Vanden Bossche.
Advokaten: Mrs. Brems en Verhoeven.

Gerechtelijke bewaarneming. — Vereiste voor het bevelen ervan.

De gerechtelijke bewaarneming mag alleen bevolen worden wanneer de zaak, waarvan de bewaarneming gevorderd wordt, betwist is d.w.z. wanneer over het eigendomsrecht of het bezit of het genot ervan geschil bestaat.

Cox en P.V.B.A. café-dancing « De Galg »
t/ De Olde - Aarts en N.V. Deltabank.

Aangezien de eis ertoe strekt: 1° een sekwester te horen benoemen, met opdracht: in bewaring te nemen al de bestanddelen van het handelsfonds, zijnde de herberg, gelegen te Antwerpen aan de Anneessensstraat, 7 alsook de 61 wisselbrieven van ieder 4.250 F door

aanleggers geaccepteerd en geavaliseerd, thans in het bezit van tweede gedaagde; 2° het te wijzen bevelschrift gemeen en tegenstelbaar te horen verklaren aan tweede gedaagde;

Aangezien in de inleidende dagvaarding het nummer van het handelsregister van aanlegster sub. 2 niet vermeld is; dat nochtans blijkt uit het Ons ter zitting overgelegd uittreksel van handelsregister, dat aanlegster sub. 2 ingeschreven is in het handelsregister van Antwerpen onder het nummer 153.227;

Aangezien uit de elementen der zaak blijkt, dat er geen betwisting bestaat omtrent het eigendomsrecht, of het bezit, of het genot van de bestanddelen van het handelsfonds en de 61 wisselbrieven, waarvan de in bewaarneming wordt gevorderd;

Aangezien inderdaad aanlegger sub. 1 ter zitting verklaard heeft zelf bezit te hebben genomen van de meubelen van het handelsfonds; dat voor wat de wisselbrieven betreft alleen de provisie ervan in betwisting is;

Aangezien de gerechtelijke bewaarneming slechts mag bevolen worden wanneer de zaak, waarop deze bewaarneming slaat, betwist is d.w.z. wanneer het eigendomsrecht of het bezit of genot van die zaak een geschil doet ontstaan (cfr. Van Lennep, Het Kortgeding, pg. 513);

Aangezien bijgevolg de gevraagde maatregel niet-ontvankelijk is;

Om debe redenen:

Gelet op artikel 2 van de Wet van 15 juni 1935, op het gebruik der talen in gerechtszaken, beslissende bij tegenspraak ten overstaan van verweerders sub 1. a) en b) en bij verstek ten overstaan van gedaagde sub. 2, verlenen akte aan aanleggers van hun schatting van het geding op 500.000 F alleen om te voldoen aan de wetten op de bevoegdheid en de aanleg;

Verklaren de eis niet-ontvankelijk;

Wijzen aanleggers ervan af en verwijzen aanleggers in de kosten van het geding.

VREDEGERECHT TE MECHELEN (ZUIDKANTON)

29 juli 1960.

Vrederechter: M. De Ridder.
Advocaten: Mrs. Houtekier en Mæerten.

Wraking getuige. — Verzekeringsinspecteur in dienst van een partij.

Een verzekeringsinspecteur, in dienst van een partij, en die gegevens heeft verzameld betreffende het ongeval, voorwerp van het geding, waarin hij als getuige werd opgeroepen, is niet te wraken.

Van Muylder t/De Ster-Algemeen Syndicaat

Herzien het exploit van rechtsingang in datum van 15 april 1960, evenals het vonnis in datum van 20 mei 1960;

Gelet op de processen-verbaal van getuigenverhoor in datum van 3 juni 1960 en in datum van 24 juni 1960;

Gehoord, ter zitting van 15 juli 1960, de raadsleden der partijen in hun middelen en besluiten;

Wraking van de getuige Boogaerts François:

Aangezien deze getuige verzekeringsinspecteur is in

dienst van de verwerende partij, en door de eiser werd gewraakt, alvorens hij zijn verklaring aflegde;

Aangezien deze getuige, zoals het gebruikelijk is, voor de maatschappij in wier dienst hij is, gegevens heeft verzameld om deze laatste toe te laten zich een oordeel te vormen over haar eventuele verantwoordelijkheid;

Aangezien de personen die getuigenissen hebben opgenomen over de feiten die het voorwerp uitmaken van het enkwet, in principe niet te wraken zijn (zie: Rép. pr. dr. b. v^o enquête, n° 411);

Dat in casu geen enkel element aanwezig is om aan dit principe afbreuk te doen;

Aangezien deze getuige dus niet dient gewraakt te worden;

Feiten :

Aangezien uit de enkwesten blijkt dat de eiser, per fiets komende van zijn werk, op de openbare weg gevallen is en zich heeft gekwetst;

dat het onverschillig is te weten of deze val veroorzaakt werd door een wielrijdster, komende uit tegenovergestelde richting, of door een ongelukkig manoeuvre van een wielrijder die de eiser volgde;

dat de val en de daaruit voortspruitende kwetsuren vaststaan;

Aangezien dienvolgens de eiser, op 16 april 1959 rond 18 uur, toen hij van zijn werk per fiets naar huis reed, op de Mechelsesteenweg te Blaasveld het slachtoffer is geworden van een arbeidsongeval;

Aangezien niet ernstig wordt betwist dat de eiser daardoor 11 dagen volledig arbeidsongeschikt is geweest;

Basisloon :

Aangezien de eiser beweert dat het basisloon 80.328 frank bedraagt, terwijl de verweerster voorhoudt dat dit slechts op 71.735 frank belooft;

Aangezien het aan de eiser past het bewijs te leveren van zijn bewering;

dat hij dit niet doet, terwijl de verweerster het door haar vooropgezette cijfer vindt in de haar overgemaakte loonstaten;

Aangezien in die omstandigheden het basisloon dient bepaald te worden op 71.735 frank;

Gelet op de artikelen 2, 30, 32, 33, 35, 37, 41 der wet van 15 juni 1935;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, oordelende op tegenspraak en in eerste aanleg, veroordelen de verweerster om aan de eiser de wettelijke vergoedingen ingevolge de arbeidsongevallen toe te kennen gedurende een periode van 11 dagen volledige werkonbekwaamheid vanaf 16 april 1959 aan een basisloon van 71.735 frank;

Veroordelen de verweerster tot de kosten van het geding, tot heden begroot op 300 frank.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BOEKBESPREKING

Profesor Paul Horion. — Suspensions du travail et salaire garanti. — In : Collection Scientifique de la Faculté de Droit de l'Université de Liège. — Luik, 1961, 123 p.

In de jongste jaren zijn de gevallen, waarin een wettige schorsing van de uitvoering van een arbeids-overeenkomst optreedt, in sterke mate toegenomen, vooral dank zij de wetten van 4 en 11 maart 1954 en de wet van 20 juli 1960 op het gewaarborgd loon; meteen ontstond ook de behoefte aan een degelijke syntese betreffende dit complexe rechtsgebied. Het werk van Professor Paul Horion voorziet op volledige wijze in deze behoefte (1).

Zijn boek vangt aan met een algemeen overzicht van de recente wetgeving en een aantal beschouwingen van gemene toepassing op alle gevallen van wettige schorsing. Vervolgens worden de diverse gevallen grondig ontleed. Deze zijn thans ten getale van tien. In hoofde van de werknemer : ziekte of gemeenrechtelijk ongeval, arbeidsongeval, zwangerschap en bevalling, militaire verplichtingen, familiale of burgerlijke verplichtingen.

In hoofde van de werkgever : weersomstandigheden, technische ongevallen in de onderneming, de verschillende gevallen van overmacht, gebrek aan werk ten gevolge van redenen van economische aard. Tenslotte nog de werkstaking.

Kenmerkend voor het Belgisch recht is het hybride karakter van de regeling terzake (2). Niet alleen is er een gebrek aan kohesie in de behandeling van de verschillende gevallen waar te nemen, maar bovendien wordt dikwijls een moeilijk te rechtvaardigen onderscheid gemaakt tussen arbeiders en bedienden.

Nochtans is het onloochenbaar dat de Belgische wetgeving gestadig in een meer progressieve richting evolueert en aldus steeds beter beantwoordt aan « une évolution des mœurs et à une amélioration du sens de l'humain » (blz. 123).

De studie van Professor P. Horion vormt een basiswerk nopens dit bij uitstek levende deel van het recht; het is dan ook ontegensprekelijk een verrijking van de arbeidsrechtelijke doktrine.

L. P. Suetens,
Aspirant N.F.W.O.

(1) In deze zin ook A. Trine: « L'étude du Professeur Horion constitue une remarquable synthèse d'un sujet fort confus; elle comporte de nombreuses esquisses de solutions sur des points douteux; on y relève enfin une abondante jurisprudence, utile aux juristes et aux praticiens du droit » (*Revue du Travail*, maart, 1961, 365).

(2) Geheel het Belgisch sociaal recht is trouwens gekenmerkt door een gemis aan ordening; cfr. Professor F. Van Goethem, Sociaal recht en gemeenschapsleven, in: *Tijdschrift voor Soc. Recht en van de Arb. ger.*, 1957, 73-77.

BIBLIOGRAPHIE

Nederland

Albeda W., Vakbeweging en maatschappij. — Kampen, J. H. Kok.

Boer J. H. de, Wetenschap en nieuwe staten. Rede gehouden in de verenigde vergadering van de beide afdelingen der Koninklijke Nederlandse akademie van wetenschappen op maandag 10 april 1961. Amsterdam, Noord-Hollandse U.M.

Clark Grenville, and Louis B. Sohn, Wereldvrede door wereldrecht. — Vert. door W. M. Peleiter. 2e dr. Haarlem, H. D. Tjeenk Willink.

Fickert G., Jaarboek voor notarisambt en registratie

1961. Bew. op het secretariaat van de Broederschap der candidaat-notarissen. Met medew. van de heer P. J. Derksema. Arnhem, S. Gouda Quint D. Brouwer en Zoon.

Frankrijk

Bastid, Annuaire français de droit international. Edit. du C.N.R.S.

Bellon J., Droit pénal soviétique et droit pénal occidental. Edit. de Navarre.

Engeland

Angus N. C., The Expert and Administration in New Zealand. N.Z. Inst. of Public Admin.

Bingham R., All the Modern Cases on Negligence. Sweet & M.

Boland D. & B. H. Sayer, Oaths and Affirmations, W. J. Feli & A. G. Keats. Stevens & Sons.

Cobb G. B., Murdered on Duty. W. H. Allen.

Cordery A., Law Relating to Solicitors, Butterworth.

Crisp L. F., The Parliamentary Government of the Commonwealth of Australia. Longmans.

Fallon T., Craftsmen in Crime, Four Square Bks.

Fisher Jean, The Law of Torts. Sweet & M.

Fleming J. G., The Law of Torts, Sweet & M.

Gladden E. N., An Introduction to Public Administration. 3e, Staples P.

Herbert W. L. & F. V. Jarvis, Dealing with Delinquents. Methuen.

Hodgetts J. E. & D. C. Corbett, Canadian Public Administration, Macmillan.

Hopker J., Summons Headings, Police Review.

Keeton G. W., Guilty But Insane. Macdonald.

Macdonald J. M., The Murderer and His Victim, Blackwell Sci.

Matheson A. J. Ed., Road Traffic Law. Aberdeem, U.P.

Matthews A. D., Crime Doctor Memoirs of a Police Surgeon. Arrow Bks.

Medawar N. A. & H. Wilson, Divorce and Matrimonial Causes. Sweet & M.

Mews J., Digest of English Case Law, Ann. Suppt. Butterworth, Sweet & M., Stevens & Sons.

Nathan J. A., Equity through the Cases. Marshall, Stevens & Sons.

Osborn P. G., Jurisprudence. Sweet & M.

Park W. D., Hire Purchase and Credit Sales. Solicitors' Law.

Powell R., The Law of Agency. Pitman.

Rajan M. S., United Nations and Domestic Jurisdiction. Book Centre.

Roper A. J., Back Duty Manual. Butterworth.

Rosenberg R. R. & W. G. Ott, College Business Law. McGraw.

Ruoff T. B. F., Rent Charges in Registered Conveyancing, Sweet & M.

Shah D. P., The Indian Presidency Small Cause Courts Act. Sweet & M.

Shulman H. M., Juvenile Delinquency in American Society, H. Hamilton.

Simpson A. W. B., An Introduction to the History of the Land Law. Oxf. U.P.

Watson Alan, Contract of Mandate in Roman Law. Oxf. U.P.

Welis M. M. & P. S. Taylor, The New Law of Education. Butterworth.

Whitbread J. R., The Railway Policeman. Harrap.

Zwitserland

Festgabe Max Obrecht. Hrg. vom Solothurnischen Juristenverein. Solothurn, Union Druck, 1961.

Guldener Max, Schweizerisches Zivilprozessrecht 2. Aufl. Zürich, Schulthess.

Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch. Zürich, Schulthess. Das Obligationenrecht. Kommentar zur 1 und 2. Abteilung Art. 1-529 OR, Begr. von Hugo Oser. 3 völlig Neubearb. Aufl. von Wilhelm Schönenberger und Peter Jaggi.

Schönenberger, Wilhelm, Schweizerisches Zivilgesetzbuch. Textausg. mit Einl. Anmerkungen. Ausführungserlassen und Sachregister. 26 Aufl. Zürich, Schulthess. 1961.

Schönenberger, Wilhelm, Schweizerisches Zivilgesetzbuch mit Obligationenrecht. Textausg. mit Einl. Anmerkungen, Ausführungsvorschriften und Gesamtregister. Zürich, Schulthess, 1961.

Oostenrijk

Boyer Ludwig, Wahlrecht in Österreich. Austria Edition, 1961.

Delabro Fritz, Dienst- und Besoldungsrecht der Beamten der Stadt Wien, Hrsg. v. d. Gewerkschaft. d. Gemeindebediensteten Wien, Verl. f. Jugend u. Volk, 1961.

Heller Viktor, Sozialversicherungsrecht und Bundesverfassung. Gutachten f. den 1. österr. Juristentag. Erstattet v. Viktor Heller. Wien, Manz, 1961.

Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch. 2 Neubearb. Aufl. Wien, Österr. Staatsdruckerei, 1961.

Linseder Lorenz, Die Sozialversicherung der in der gewerblichen Wirtschaft selbständig Erwerbstätigen. GSPVG. u. die anderen einschlägigen Vorschriften. Mit erl. Bemerkungen. hrsg. v. Lorenz Linseder u. Hellmut Teschner. Erg. Lfg. 3. Wien, Manz, 1961. Manzsche Ausgabe d. österr. Gesetze.

Watzke Otto, Probleme der internationalen Doppelbesteuerung. Gutachten f. den 1. österr. Juristentag. Erstattet v. Otto Watzke. Wien, Manz, 1961.

Duitsland

Bauer Erich, Die Haftung der Erben. Stuttgart, Dt. Sparkassenverl. 1961.

Baumann Jürgen, Strafrecht. Allgemeiner Teil. Ein Lehrbuch. Bielefeld Giesecking, 1960.

Blessin Georg Hans-Georg Ehrig u. Hans Wilden, Bundesentschädigungsgesetze, Bundesgesetz z. Entschädigung f. Opfer d. nationalsozialist. Verfolgung. Gesetze z. Regelung d. Wiedergutmachung nationalsozialist. Unrechts f. Angehörige d. öffentl. Dienstes im Inland u. im Ausland u. Gesetze z. Wiedergutmachung nationalsozialist. Unrechts in d. Kriegsopferversorgung f. Berechtigte im Inland u. im Ausland. 3 Aufl. Nachtr. München u. Berlin, Beck 1960.

Becker Ulrich, Produktive öffentliche Verwaltung in der Freien und Hansestadt Hamburg, Berthold Schoppe. Grafik, Paul Weise. Hamburg: Senat d. Freien u. Hansestadt Organisationsamt 1960.

Eitel Tono, Die überzonale Rechtsmacht deutscher Verwaltungsakte. Hamburg: Appel in Komm. 1961.

Frentzel Gerhard, Wirtschaftsverfassungsrechtliche Betrachtungen zur wirtschaftlichen Bestätigung der öffentlichen Hand. Tübingen, Mohr, 1961.

Friedrich Otto, Einführung in das Kirchenrecht Unter

besonderer Berücks. d. Rechts d. Evang. Landeskirche in Baden, Göttingen, Vandenboeck & Ruprecht, 1961.

Gieseke Paul Helmut Robert Külz u. Ferdinand Schweicher, Rechtseinheit im Wasserecht? Eigentum und Verwaltungskompetenzen an den Bundeswasserstrassen — Wasserwirtschaftliche Gesichtspunkte bei der Erneuerung des Wasserverkehrsrechts. 1960. München. Oldenbourg 1961.

Grützner Heinrich, Internationaler Rechtshilfeverkehr in Strafsachen. Die f. d. Rechtsbeziehungen d. Bundesrepublik Deutschland mit d. Ausland in Strafsachen massgeblichen Bestimmungen. Zusammengestellt u. teilw. mit Anm., vers. Lfg. 8 Hamburg, Berlin; Bonn: v. Decker, 1961.

Heinemann Gustav Walter, Der Bergschaden. 3. verb. Aufl. Berlin, Engel 1961.

Henckel Wolfram, Parteilehre und Streitgegenstand im Zivilprozess. Heidelberg, Winter, 1961.

Lorz Albert, Naturschutz, Tierschutz und Jagdrecht. Fischerei u. Kulturpflanzenschutz. Kommentar. — München u. Berlin, Beck. 1961.

Lucas Herbert, Erwerb und Veräußerung von Grundstücken. Frankfurt u. Ver. Kommentator 1960.

Maier Hans Jakob u. Hans, Joachim Meyer Marsilius, Der Handelsvertreter in der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft. Baden-Baden, Bonn, Lutzer, 1961.

Martens Wolfgang, Grundgesetz und Wehrverfassung. Hamburg. Appel in Komm. 1961.

Nath-Schreiber Agens, Das Recht im täglichen Leben. Berlin, München Verl. Lebendiges Wissen 1961.

Pawlowski Hans-Martin, Der Rechtsbesitz im geltenden Sachen- und immaterialgüterrecht. Göttingen, Schwartz 1961.

Rohlfing Theodor u. Hans Kiskalt, Handkommentar zur Gewerbeordnung 3. neubearb. Aufl. erl. von Hans Kiskalt u. Karl. Wolff, Berlin u. Frankfurt a. M. Vahlen, 1961.

Roquette Hermann, Mietrecht, Systematische Gesamtdarst. d. Mietrechts nach d. BGB u. d. Mietrechtl. Sondergesetzen. 5. neubearb. u. erw. Aufl. Tübingen Mohr, 1961.

Schmieden Hugo, Recht und Staat in den Verlautboerungen der katholischen Kirche seit 1878. 2. Aufl. Bonn, Bouvier, 1961.

Schraft Hans, Sozialgerichtsgesetz. Kommentar. Auf Grund d. Rechtsprechung d. Bundessozialgerichts mit Findex z. SSG. Unter Mitarb. von Hans Peter Gierling. eBrin E. Schmidt 1961.

Simon Jürgen, Juristische Fremdwörter und Abkürzungen. 2. neubearb. Aufl. 3. 5. Tsd. Flensburg Gross 1961.

Stintzing Roderich, Ulrich Zasius, Ein Beitr. z. Geschichte d. Rechtswissenschaft im Zeitalter d. Reformation. Darmstadt, Wissenschaftl. Buchgesellschaft, 1961.

Trubel Hans, Wegweiser durch die wichtigsten Vorschriften der Gewerbeordnung und der gewerberechtlichen Nebengesetze. Inhaltsstand März, 1961. Hamburg: Verl. Dt. Polizei 1961.

Wolf Joseph Georg, Error im römischen Vertragsrecht. Köln, Graz, Böhlau, 1961.

Wolff Hans Julius, Beiträge zur Rechtsgeschichte Altgriechenlands und des hellenistisch-römischen Ägypten. Weimar, Böhlau, 1961.

BALIELEVEN

Conferentie van de Jonge Balie te Brugge

De Conferentie van de Jonge Balie te Brugge, in samenwerking met de Studiekring der notarissen van het arrondissement Brugge, heeft op zaterdag, 16 september l.l. een studievergadering ingericht waarop een spreekbeurt werd gehouden door Notaris Edgard Van Hove en advocaat Mr. Jacques Van Damme, over het onderwerp « Het verzet in handen van de notaris ».

In een volgend nummer zal verslag hierover uitgebracht worden.

MEDEDELINGEN

Europees Comité voor ruraal recht. Belgische afdeling

Wij ontvingen onderstaand rondschrjven van het Europees Comité voor Ruraal Recht, Belgische Afdeling.

* * *

Mijnheer,

In 1958 werd te Parijs een *Europees Comité voor Ruraal Recht* opgericht.

Deze vereniging heeft tot doel:

— alle problemen van ruraal recht, die zich stellen op het Europees vlak en meer in het bijzonder in het kader van het Verdrag betreffende de oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, na te vorsen en te bestuderen;

— voorstellen en adviezen te formuleren bij de Regeringen en Internationale Organismen;

— met de Onderwijsinstellingen samen te werken om de eenvormigheid te bereiken van het Europees Ruraal Recht;

— door alle middelen de resultaten te verspreiden van de opzoekingen.

In dit vooruitzicht werd er in elk land van het Europa der Zes een nationaal comité opgericht.

In België zijn enkele juristen, specialisten terzake, reeds bijeengekomen en besloten een ruime oproep te richten aan alle juristen, die in het bijzonder belang stellen in ruraal recht om hun medewerking en inzichten te bekomen.

Een algemene vergadering te Brussel is voorzien in de maand oktober en de Belgische afdeling van het Europees Comité zal dan officieel opgericht, het comité aangeduid en haar activiteit nader omschreven worden.

Op 16 en 17 december 1961 tenslotte, zal in Straatsburg een Europees colloquium van ruraal recht plaatshebben. Commissies zullen zich bezighouden met het probleem:

- 1) landpacht;
- 2) landbouwverenigingen.

Ons land zal er een verslag en een bijdrage voorbrengen.

Tijdens de vergadering van oktober a.s. zal de Belgische deelneming aan dit colloquium van Straatsburg nader gepreciseerd worden.

Intussen verzoeken wij U de aansluitingen bij de Belgische Afdeling van het Europees Comité voor Ruraal Recht te willen zenden aan de heer Georges Moyaerts, Juridisch Adviseur bij de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom, 72, Gulden-vlieslaan, Brussel 6.

Gelieve te aanvaarden, Mijnheer, de betuiging van mijn eerbiedige gevoelens.

De voorlopige secretaris,
J. M. Andries,
Vrederechter.

TIJDSCHRIFTEN

Algemeen Fiscaal Tijdschrift, jrg. 1961 - nr. 12 :

Inkomstenbelastingen. — Indirekte staatsbelastingen. — Gemeentelijke belastingen. — Belastingen geïnd door de polders en de wateringen. — Buitelandse belastingen.

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht, jrg. 1961 - nr. 5 :

J.H. Grosheide, Een nieuwe regeling van het Nederlands onderwijs. — A.A.J. Van Bilsen, Kaders en technische hulp aan ontwikkelingslanden. — R. Pourvoyeur, Het algemeen programma betreffende de opheffing van de beperkingen van de vrijheid van vestiging in de Euromarkt. — M. Spreutels, Kantekeningen bij het Nederlands begrotingsstelsel. — F. Philippart, De bestuurlijke voogdij en het toezicht op de gemeenten en provincies (vervolg). — C. Snacken : Het stelsel van de openbare onderstand inzonderheid de onderstandswoonst. (vervolg).

Nederlands Juristenblad, jrg. 1961 - nr. 29 :

H. Schadee, Passagiersvervoer ter zee. — C.W. Zeeman, Enige theoretische aspecten van de gerechtelijke schriftvergelijking II (slot). — J. Hobbel, Ruim em-plooi voor artikel 7.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1961 - nr. 4688 :

M.H. van Hoogstraten, De Haagse Conventie tot opheffing van het vereiste van legalisatie (I). — A.G.

Lubbers, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Be-wijs en verjaring.

Rechtsgeleerd Magazijn Themis, jrg. 1961 - nr. 4 :

J.G. Sauveplanne, Eenvormig Privaatrecht. — J.B. Akkerman, De profonatie van het recht. — A.J.B. Verheyen, Waarom de Romeinen, levend onder vigueur van de « Ordo Iudiciorum Privatorum », geen verstek-problematiek gekend hebben.

Journal des Tribunaux, jrg. 1961 - nr. 4328 :

E. De Le Court, La loi du 16 février 1961 sur la représentation devant les juridictions pénales.

Jurisprudence du Port d'Anvers, jrg. 1961 - nr. 7 en 8 :

Affrètement maritime. — Assurances. — Compé-tence. — Expertise. — Limitation de responsabilité. — Navires. — Obligations contractuelles. — Prescription. — Subrogation. — Vente (Contrat de). — Bibliogra-phie.

Revue de l'Administration et du Droit Administratif de la Belgique, jrg. 1961 - nr. 8-9 :

Compétence administrative et judiciaire. — Biblio-graphie. — Affiches. — Droit pénal. — Abstentions coupables. — Emploi des langues. — Etat civil. — Impôts. — Polders et wateringen. — Loi communale. — Responsabilité. — Voirie et constructions. — Revue de la jurisprudence.

Recueil Dalloz, jrg. 1961 - nr. 28 :

Ch. Debbasch, Le règlement des problèmes de com-pétence à l'intérieur de la juridiction administrative. — Sur un aspect des réformes du 27 décembre 1960.

Northwestern University Law Review, jrg. 1961 - nr. 6 :

A. Hill, Some Comments on the Uniform Securities Act.

Osterreichische Zeitschrift für öffentliches Recht, jrg. 1961 - nr. 2 :

J. Wild, Plato and Natural Law. An Answer to Hans Kelsen. — A. Love, Die Rechtsphilosophie Jeremy Benthams. — W.B. Lloyd, Neutrality as a Factor in the Internal Development of the Old Swiss Confede-ration.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"